

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Strkelj Karel — Naslov uredništva in uprave: Posavski tednik, Krško 56 — Telefon 33 — Čekovni račun pri NB FRLJ Krško, št. 615-T-145 — Tiske Mariborska tiskarna — Celoletna naročnina 350, polletna 180, četrtletna 90 dinarjev — Posavski tednik — izhaja enkrat tedensko

K R S K O. dne 17. oktobra 1953

POSAVSKI tednik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI OKRAJA KRŠKO

Ne bomo nikdar dopustili, da bi italijanski imperialisti trgali kos za kosom naše zemlje!

Najodločnejše obsojamo sklep, da bi Trst in cono A izročili Italiji

Našega potrpljenja je konec — dovolj je bilo krivic

Velika Britanija in ZDA so sklenile izročiti Italiji mesto Trst in cono A. Ne gre za noben predlog, marveč za sklep, ki ga nameravajo Velika Britanija in ZDA takoj uresničiti. Ta sklep so storile, ne da bi vprašale Jugoslavijo niti ostale podpisnike mirovne pogodbe z Italijo. Na Italijo so samo prenesle vso oblast v Trstu in coni A ter jo pozvale, naj s svojimi oboroženimi silami to ozemlje zasede.

Ta sklep, ki je bil sprejet 8. oktobra 1953, je najbolj groba kršitev mednarodnega prava, teptanje vseh osnovnih načel mednarodnega sodelovanja, enostransko dejanje, naperjeno proti koristim naše dežele, kakor tudi proti koristim svetovnega mira. To je teptanje naših pravic in mi tega ne moremo trpeti. To je dejanje, katerega objektivni učinek bo izpodbujanje italijanske ekspanzivnosti in zato svetovna skupnost ne more in ne sme ostati brezbržna sprito takega nevarnega pojava.

O tem enostranskem sklepu bi bilo še 63.000 Slovencev in Hrvatov prepričenih na milost in nemilost Italiji. Zato je razumljivo, da so se jugoslovanski narodi dvignili kot en mož v obrambo interesov našega naroda. Po vsej naši državi so se vršili brezštevni sestanki, demonstracije in protestna zborovanja, kjer je delovno ljudstvo odločno zahtevalo, da v vprašanju naše suverenosti ne odstopimo niti za ped, in kjer je delovno ljudstvo enodušno izjavljalo, da je pripravljeno prijeti za orožje in štiti interese naše domovine.

Ob proslavi južnomoravskih brigad v Leskovcu je govoril naš predsednik tov. Tito, kjer je ponovno poudaril to, kar je že dovolj jasno in točno povedal na Okroglici, to je, da ne bomo nikdar in nikoli dovolili, da bi prišla samo ped slovenske zemlje v tuje roke. Za doseg tega smotra imamo pravico uporabiti vsa sredstva, tudi oboroženo silo.

Na veličastni proslavi makedonskega naroda v Skoplju je tov. Tito vsemu svetu jasno povedal, da tisti trenutek, ko bo italijanski vojak prestopil mejo cone A, bomo vkorakali tja tudi mi. Tem odločnim besedam se je pridružil 250.000 Makedoncev z velikim navdušenjem, ki so prisostvovali proslavi desetletnice ustanovitve makedonskih brigad.

Vlada FRLJ je takoj poslala protestno noto vladama Velike

Britanije in ZDA, v kateri odločno protestira proti sklepu vlad ZDA in Velike Britanije in si pridržuje pravico, da uporabi ustrezna sredstva — na temelju ustanovne listine OZV — za zavarovanje jugoslovanskih interesov na tržaskem področju.

Dne 12. oktobra je jugoslovanska vlada obvestila generalnega tajnika Združenih narodov Daga Hammarskjolda o položaju, ki je nastal zaradi angloameriškega sklepa o izročitvi cone A STO s Trstom Italiji. Jugoslovanska vlada je v tem sporočilu obvestila Združene narode o poteku pogajanj, ki so odnose med obema sosednjima deželama privedli do sedanje napetosti in ugotovila, da sklep Zahoda krši osnovne mednarodne pravice. Istega dne je državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler sprejel zastopnika Velike Britanije in ZDA ter jima izročil noto, v kateri predlaga, naj bi sklicali konferenco predstavnikov ZDA, Velike Britanije, Italije in Jugoslavije o možnosti, da bi odstranili položaj, ki bi utegnil ogroziti mir.

njenih narodov, zato, ker se v Jugoslaviji najmočnejše zrcalijo težnje sodobnega razvoja. To ogorčenje pa je hkrati tudi sestavni del širšega in polmnožičnega prizadevanja na svetu, da bi sodobne probleme obravnavali s sodobnejšimi sredstvi ob popolni izključitvi diktata, zakulisne diplomacije, teptanja nacionalnih pravic in koristi malih narodov.

Toda, kar je bilo možno nekoč, zdaj ni več. Ne le Jugoslavija, marveč tudi večina malih in srednjih dežel ne dopušča, da bi velesile krojile usodo in odločale o njihovih narodnih koristih, ne da bi jih vprašale, in brez njihove privolitve.

Kakor poroča sovjetska agencija TAS, je poslala sovjetska vlada vladama ZDA in Velike Britanije noto, v kateri protestira zaradi prepustitve uprave v cono A STO Italiji. Sovjetska nota pravi, da pomeni ta delitev STO hudo prekršitev določb mirovne pogodbe z Italijo, kolikor se nanašajo na ustanovitve STO. Na koncu pravi nota, da vodi najnovejša prekršitev mirovne pogodbe z Italijo neizbežno do zaostritve odnosov med državami, tako da nastaja nevarnost za mir. Sovjetska vlada izjavlja, da gre vsa odgovornost za posledice sprite kršitve vladama ZDA in Vel. Britanije.

Italijanom se nič več ne mudi

Zastopnik italijanskega vojnega ministrstva je izjavil, da ministrstvo ne bo začelo izvajati načrta o vkorakanju italijanskih čet v Trst in cono A, dokler Vel. Britanija in ZDA ne določijo datuma za umik svojih sil. Rimske agencije in listi poročajo, da Vel. Britanija in ZDA

za zdaj nimata namena dovoliti, da bi v Trstu nastala nevarna situacija. Pri tem pripominjajo, da vse kaže, da je to tudi službeno mnenje. V poročilih navajajo, da se angloameriške čete dejansko ne bodo umaknile iz Trsta tako dolgo, dokler ne bo gotovo, da nihče ne bo streljal.

TITO, KARDELJ, TRSTA NE DAMO!

Tako je zapisano zadnje dni po brežičkih izločbah. Brežice so se tako spremenile, da same sebe ne poznajo. Sprito dogodkov v zvezi s tržaskim vprašanjem se je prva oglasila naša mladina iz obeh dijaških domov in že v četrtek, 8. t. m. zvečer, ko večina Brežičanov niti ni vedela, kaj se je zgodilo, stopila na ulice ter manifestirala za naše na zapadu še neosvojenemu brate ter protestirala proti krivični odločitvi Angloameričani glede cone A.

Naslednji dan, v petek, je dala pobudo gimnazijska mladina, ki je že v jutranjih urah krenila s trobojnicami po mestu. Ni minilo pol ure, ko se ji je pridružila ljudskošolska mladina, nakar so pričeli zapuščati delo tudi kolektivi gospodarskih podjetij, uradov in ustanov. Vse se je združilo v močno reko enodušnih manifestantov za pravilno mednarodno politiko, ki so jo ubrali naši odgovorni voditelji. Dolgo vrsto let se niso videli Brežice toliko svojega prebivalstva na ulicah. Saj se že dolgo ni zgodilo kaj takega, kar bi spravilo naše ljudi v taki meri iz ravnoteže, kakor najnovejša sramotna kupčija Zapada z Lahi — na račun našega ljudstva. Skoro vsa okna in vse izločbe so nenadoma dobile zelo lepe barvane napiske, kakor: »Tito, Kardelj, Trst je naš!«, »Armada v akciji!«, »Dol z imperialisti!« itd. Od gradu do kolodvora in zopet nazaj je manifestirala množica, ki je nato pred občno poslušala nekaj govornikov, izmed katerih je zlasti zastopnik naše ljudske armade čel največje odobravanje, in se je nato dostojanstveno razšla.

Se isti dan pa tudi naslednje dni so razne sindikalne podruž-

nice na internih zborih obsodile račune, ki jih delajo Lahi brez krčmarja in so bile odposlane primerne resolucije Zveznemu izvršnemu svetu.

Predvolilno zborovanje Soc. zveze delovnega ljudstva v nedeljo dopoldne na grajskem dvorišču se je spremenilo v izražanje enodušne volje prebivalstva za vse ukrepe, ki jih je

Ste pozabili, gospod Churchill?

Nič ne razžali človeka huje od izdaje, ko mu plane iznenada v hrbet prijatelj in zaveznik. Ali ni pretresljivo, če to povsem nepričakovano izda tisti, s katerim te vežejo nepozabni spomini na težke dni, ko sta drug drugega reševala v življenjski stiski.

Ne dvomimo, da tudi v Londonu in Washingtonu niso še ničesar pozabili. Vendar dovolite, gospod Churchill, da vas spomnim tistih mračnih dni, ko ste na okoku kot v pasti trepetali za usodo svojega imperija. Dovolite, da vas spomnim dni, ko v Angliji ni bilo dobrih steklenice piva, ker ste jih v obupu polnili z eksplozivom in z njimi s pridržano sapo prežali na izkrcavanje sovražnih tankov. V tistih težkih dneh se je pritihoval na Bled v Četkovičev vilo neznan tujec, ki je skrival ime in obraz. Prinesel je, gospod Churchill, vašo obljubo, da bomo dobili po vojni nazaj svojo primorsko zemljo vse tja do živih narodnostnih mej na zahodu za plačilo, če se ne pridružimo Rimu in Berlinu. Stafford Cripps je danes mrtev in ne more več govoriti. Vi ste pa še živi, gospod Churchill, ki ste ga poslali.

Takrat, ko ste trepetali za

in ki jih bo storilo naše državno vodstvo v zaščito narodnih interesov na Svobodnem tržaskem ozemlju.

Kjerkoli se zbirajo fantje in moške, odhajajoč na svojo dolžnost, naj si bo to z Bizeljskega ali s hrvaške strani pod Gornjaci, povsod slišiš ono lepo pa tudi odlično partizansko: »Na Slovenskem smo mi gospodar!«

usodo svoje domovine, ste prišli, gospod Churchill, k nam in ne v Rim in ste dobro vedeli zakaj. Vaši vrednostni papirji so imeli tako majhno ceno, da se rimski kralji niso zanimali zanje. Naši narodi takrat niso barantali za to, vendar so storili neizmerno več, kot ste želeli. Ali se zavedate, gospod Churchill, da so takrat v silnih demonstracijah terjali vojno tudi za vašo pravično stvar iste množice, ki vas danes v enakih demonstracijah ogorčeno obsojajo?

Takrat vam ni dovoljeval ponos, da bi moledovali okoli Rima. Dobro ste jih poznali, čiganske barantače, ki jim je pravična stvar vedno tam, kjer je najboljše plačilo. In vaša stvar zato takrat ni bila pravična, ker ste bili na psu. Ko se je apokaliptična povodenj nemškega »Blitzkriega« že peti dan pošastno valila čez Ardenne na zahod, grozila, da vas pogoltno, in je bil Rim trdno preprčan, da je zmaga že na Hitlerjevi strani, ste v kablogramu Rooseveltu bistroumno prerokovali, da bo Italija sedaj napadla, da ne zamudi deleža pri plenu, ko vam bodo mrhovinarji razčveržili združeno kraljestvo. Čez 25 dni se je to zgodilo. Rim je znova izpričal svojo vedkovno moralo mrhovinarja. Danes pa istemu Rimu delite plen prav vi, gospod Churchill, čeprav se ni še z ničemer upravičil in odkupil.

Kje je vaše sveto oporčenje nad rimsko pravnostjo? Kje je vaš ponos iz tistih težkih mračnih dni, ko ste se odločili, da se vaša domovina ne bo nikdar vdala?

Pozabili ste obljubo, ki nam jo je prinesel Stafford Cripps in ponavljate za Rimom, da je Trst italijanski. Kako italijanski?

Vi menite, gospod Churchill, da korist imperia pač onarvčuje tudi grda dejanja. Mi pa smo prepričani, da je to obnem vaša tragika, če za dvomljive koristi, ki si jih obetate od večrajšnega poniglavca sovražnika, lahko miselno zapravljate čustva starega zaveznika.

To pismo, ki ga prinašamo v izveščku, je poslal tov. Ivo Pirčević gospodu Churchillu in jo bilo objavljeno v Slovenskem poročevalcu z dne 11. t. m.

Kaj pravi k temu inozemstvo?

Dogodki v zvezi s Trstom polnijo stolpce tiska po vsem svetu. Zelo poučno je brati, kaj in kako pišejo o Trstu, ne samo zaradi Trsta in stališča posameznih vlad ter diplomatskih in drugih komentatorjih o tržaskem vprašanju. Se bolj je to zanimivo zaradi nečesa drugega. Dogodki v zvezi s Trstom so odsev sodobnega dogajanja v svetu, so odsev sodobnih mednarodnih odnosov, ki podpirajo težnje tega razvoja. Te težnje očitno nasprotujejo načinu, po kakršnem ZDA in Velika Britanija obravnavajo tržasko vprašanje.

Svetovni javnosti so bile že prej nesimpatične metode diktiranja in vsiljevanja tuje volje malim deželam. Zato so te me-

tode ne le nesimpatične, marveč jih narodi ne sprejemajo in se bore proti njim. Ideja enakopravnega sodelovanja med velikimi deželami je pognala globoke korenine.

Ta ideja je potrdila svojo življenjsko moč in čedalje večjo silo v življenju in praksi, predvsem v ustanovni listini Združenih narodov in v sami Organizaciji združenih narodov. Zato ogorčenje narodov Jugoslavije sprito načina, kako sta dve velesili skušali vsiliti Jugoslaviji ureditev tržasko vprašanje, ni izključno jugoslovanska specifitnost. To ogorčenje je v Jugoslaviji moralo dobiti najmočnejše oblike tudi zaradi značaja nove Jugoslavije, zaradi enotnosti

Duhovniki krškega okraja obsojajo sklep Angloamerikancev in sta šče Vatikana do tržaškega vprašanja

Dne 14. t. m. so duhovniki člani in nečlani CMD krškega okraja zborovali ter ostro obsodili enostranski in za jugoslovanske narode krivičen sklep Angloamerikancev, kakor tudi stališče Vatikana do tržaškega vprašanja. Med drugim obsojajo vatikansko vodstvo zaradi tega, ker skuša izrabljati svoj položaj zato, da bi podprl imperialistično rimsko politiko.

Zavedajo se, — so poudarili, da so po verskih vprašanjih odgovorni le Vatikani, istočasno so pa tudi poudarili, da Vatikani nima prav nobene pravice, da se vmešava v politične zadeve katerekoli naroda in da tako stališče oni ne bodo podpirali.

V diskusiji so sodelovali šte-

vilni duhovniki ter vsi odobravali odločno stališče našega vodstva. V svoji diskusiji je n. pr. g. župnik Klasinc iz Brežic poudaril, da se je že v prvi svetovni vojni tri leta boril za Trst in da je takoj po končani vojni opazil krivično stališče Italije do Trsta in Slovencev, ki so iz sol in cerkev takoj odstranili slovenski jezik in so morali v čisto slovenskih krajih uporabljati v šoli in službi božji italijanski jezik. V tem je tudi videl — pravi g. Klasinc — pristansko stališče Vatikana do Slovencev, zato pravi, da tudi izjave papeža Pija XII. tržskemu županu ne more jemati resno. Na koncu svojega govora je poudaril, da Vatikani naj ne izjave italijanske politike.

PROTESTNA RESOLUCIJA V ZADEVI TRSTA IN SLOVENSKEGA PRIMORJA

Podpisani duhovniki iz krškega okraja, zbrani danes na protestnem zborovanju v Krškem, se enodušno pridružujemo oostrenim protestom vsega slovenskega in jugoslovanskega prebivalstva proti samovoljnemu reševanju tržaškega vprašanja od strani ameriške in britanske vlade. Tako politika ne služi prizadevanju za mir pri narodih, marveč zastuplja mednarodno ozračje in vzbuja imperialistične pohlepe. Tudi vidi v tem nasilnem dejanju kršitev mirovne pogodbe z Italijo in pa bogato nagrado Italiji za njene fašistične zločine. Novi Rapallo!

Odločno obsojamo ta atentat na interese tržaškega prebivalstva in vse Jugoslavije! Ob enem pa izražamo trdno prepričanje, da organizacija Združenih narodov ne bo nikoli pristala na tako enostransko in krivično rešitev tržaškega vprašanja.

Delovni kolektivi in KZ so si že izbrale kandidate za okrajni zbor proizvajalcev

Dobro obiskani zbori volivcev proizvajalcev — skoraj povsod je postavljenih trikrat toliko kandidatov, kot jih bo voljenih.

V zadnjih štirinajstih dneh so kot povsod, drugod proizvajalci zborovali tudi v našem okraju ter si izbirali kandidate za okrajni zbor proizvajalcev. Zaradi velikega zanimanja za bližnje volitve so bili skoraj povsod tudi zelo dobro obiskani. Razen v nekaterih krajih so bili že ob prvem sklicanju sklepni. To velja v prvi vrsti za večje delovne kolektive pa tudi obrtnike, trgovce itd. Nekoliko slabše so bili obiskani (nekje tudi ne-sklepni) zbori volivcev proizvajalcev kmetijskih skupine. To je do neke mere razumljivo sprito tega, da so člani KZ mnogo bolj raztreseni ter se navadno sestajajo le ob nedeljah. Le nekateri KZ, kot n. pr. Blanca, Jesenice itd., še do sedaj niso uspele niti na nedeljo izvršiti zbora volivcev, ki bi bil sklepčen. Gre pri tem za očito slabost vodstev ali pomanjkljivo obveščanje, kajti povsod kaže na to, da se prebivalstvo za te volitve zelo zanima.

Pomen sedanjih volitev, ki v razvoju ljudske oblasti nedvomno pomenijo velik korak naprej, je bil proizvajalcem mnogokje premalo pojasnjen. V nekaterih volilnih enotah so bili volivci proizvajalci več ali manj prepuščeni le obvestilom, ki so jih dobili preko časopisa. To zlasti velja za tiste volilne enote, katere sestavlja več manjših podjetij in obratov. To je šlo na škodo pri izbiri kandidatov,

ker se je premalo govorilo o moralnem liku odbornika okrajnega zbora proizvajalcev itd. Da se je več govorilo o vlogi zbora proizvajalcev in posameznega odbornika, bi prav gotovo ne prišel na kandidatno listo n. pr. Bizjak Ivan, čevljar iz Krškega, ki je kot predsednik Okrajne obrtne zbornice odklonil vsako sodelovanje in celo prepovedal uslužbencu zbornice, da pomaga pri organizaciji okrajne gospodarske razstave. Mar more v okrajnem odboru tak človek za gospodarstvi in splošni napredek kaj doprinese, če je on sam zaviral uspeh za naš gospodarski razvoj tako važne stvari, kot so n. pr. ravno gospodarske razstave? Prav gotovo ne! V vseh (razen nekaterih) volilnih enotah obeh skupin so proizvajalci ob široki razpravi izbrali zelo dobre, poštene in socialistične stvari predane ljudi. Pri volitvah ne bo težko izmed njih izbrati, ker so vsi dobri, n. pr. v rudniku Kmetelju, na Senovem, v Celulozi, Opekarni itd. itd.

Pri izbiri kandidatov za okrajni zbor proizvajalcev se je pa vendarle zopet pokazala naša stara slabost, namreč da so kandidirani ljudje pretežno iz administracije odnosno šefi obratov, a premalo je med njimi delavcev in kmetov. Na drugi strani je med kandidati prav tako odločno premalo žena, saj so od približno 120 kandidatov komaj dve ali tri ženske.

ZADNJE VESTI

NEW YORK. Varnostni svet je sinoči načel tržaško vprašanje. Prvi v razpravi je govoril ameriški predstavnik Lodge, ki je trdil, da je sklep vlad ZDA in Velike Britanije, da izročijo »A« Italiji, plod »zrelega razmišljanja« in da so trditve, da je to ogroža mir in varnost na tem delu Evrope, »absurdne«.

Sovjetski predstavnik, ki je zahteval sklicanje Varnostnega sveta zaradi položaja v Trstu, je ameriško stališče odklonil in obsodil zahodni sil, da sta prekršili mirovno pogodbo z Italijo. Zahteval je, da v roku treh mesecev uresničijo določbe mirovne pogodbe in da imenujejo za prvega guvernerja švicarskega polkovnika Flückigera.

Z razpravo bodo nadaljevali po želji večine šele prihodnji tork.

CELOVEC. Pred tukajšnjim sodiščem se je končal proces proti graškemu kleronacistič-

nemu dnevniku »Kleine Zeitung«, ki je v kopici člankov pod skupnim naslovom »Krvava meja Koroske« obrekoval in žalil NOB in Jugoslavijo. Prvi del procesa se je že končal. Sedaj so obravnavali obtožbe Wutteja, ki so ga nacisti imeli v zaporih. Omenjeni časnik mu je namreč očital, da si je prisvojil denar, ki mu ga je ob nemški kapitulaciji izročil v varstvo neki Stirmer. Ta pa je kot priča izjavil, da je pisanje »Kleine Zeitung« v celoti lažno.

Glavni urednik časnika Gonzer, nekdanji funkcionar v Göbbelsovem propagandnem ministrstvu, je bil obsojen na večjo denarno kazen zaradi javnega obrekovalstva in kršitve ugleda.

RIM. Italijanska skupščina je z večino zavrnila predlog, naj namesto starega fašističnega zakona o javnem redu izglasu-

Kandidati, ki so jih predlagali za republiški zbor

TOVARIŠ LOJZE COLARIČ

Tov. Lovre Colarič je rojen leta 1905 v Šutni, občina Podbočje. Pred vojno je bil delavec, v letu 1941, kmalu po italijanski okupaciji, ko se je pričelo razvijati osvobodilno gibanje, se je temu priključil in bil v občini Podbočje eden prvih političnih aktivistov. V mesecu aprilu leta 1942 je stopil v NOV, kjer je bil vse do osvoboditve. Bil je četni, nato bataljonski, odredni in končno divizijski politični komisar. Je rezervni major in nosilec spomenice od leta 1941. Po osvoboditvi je opravljal razne funkcije na okrožju Novo mesto. Oblastnem ljudskem odboru v Ljubljani ter bil več let predsednik OLO Krško.

Sedaj je predsednik OO Socialistične zveze DL za okraj Krško ter podpredsednik OLO, že do sedaj republiški ljudski poslanec. Aktivno dela tudi v drugih političnih organizacijah in društvih.

TOV. STANE NUNČIČ

Tov. Stane Nunčič — Mile je rojen 1. 11. 1914 na Vidmu ob Savi. V narodnoosvobodilni borbi je aktivno sodeloval od 1. 1943. Opravljal je najrazličnejše funkcije. Med drugim je bil tudi sekretar okraja Krško—Brežice, nato sekretar okraja Krško itd.

Po osvoboditvi je bil do maja 1946 član okrajnega izvršnega ljudskega odbora v Krškem, poverjenik za gospodarstvo oz. finance. Od tedaj vse do 1. 1949 je opravljal najrazličnejše dolžnosti na okrajih Črnomelj, Novo mesto, Krško in Trbovlje. Od 1. 2. 1949 pa se nahaja v okraju Ptuj na položaju javnega tožilca za ptujski okraj.

Na predzadnji seji okrajnega ljudskega odbora Krško je bil izvoljen v gospodarski svet OLO, ker se bo te dni vrnil iz Ptuja v domači kraj.

TOV. MARTIN BAJC — GREGA

Tov. Martin Bajc — Grega je rojen leta 1910 na Gmajni, ob-

jejo novega. Senat pa razpravlja o Trstu in prav tako kakor pred njim skupščina zahteva, naj se določbe tristranske izjave, t. j. da se Italiji vrne vse tržaško ozemlje, uresniči.

KOPER. Število prostovoljcev v jugoslovanski coni STO — Italijanov, Slovencev in Hrvatov — se je tako povečalo, da bodo morali misliti na nove organizacijske ukrepe. Verjetno bodo zanje ustanovili posebne brigade. Pripadniki naše JLA pa dobivajo iz vseh krajev Jugoslavije brojavko, v katerem ljudstvo poudarja enotnost in solidarnost vseh jugoslovanskih narodov v vprašanju Trsta.

čna Raka. Po poklicu je čevljarjski mojster, sedaj zaposlen kot poslovodja trgovine s čevlji Triglav v Brežicah. Tov. Martin Bajc je eden od prvih aktivistov OF na področju Kostanjevice in v Gorjancih, ki je zelo zgodaj, 1941 pričel s političnim delom na organiziranju OF. V marcu 1942 je bil od Italijanov interniran, ki jim je nato pobegnil in odšel v NOV. Bil je borec Gorjanskega bataljona in pozneje odgovoren političen delavec na področju Gorjancev. Je nosilec spomenice od leta 1941 in rezervni kapetan I. klase.

Po osvoboditvi se je nahajal na raznih dolžnostih, in sicer: na okrožju Novo mesto, okraju Krško, kjer je bil dalj časa sekretar okraja, delal je v raznih republiških ustanovah itd.

Tov. Bajc namerava kandidirati za republiški zbor v domači občini na Raki, Cerkljah, Podbočju, Bučki in Kostanjevici.

Kandidati ki so jih predlagali prvi zbori volivcev krškega okraja za Zvezni zbor

TOV. ZIMA VRŠČAJ

Tov. Zima Vrščaj je rojena leta 1912 v Trstu. Pred vojno je kot učiteljica službovala v Bre-

žicah, v Sinju in gimnaziji v Zalcu. V narodnoosvobodilni pokret se je vključila takoj leta 1941 in je do leta 1943 kot sekretarka AFŽ in OF delala v Ljubljani ter živela v strogi ilegali. Ker so jo okupatorske oblasti in domači izdajalci vedno zasledovali, je morala v tem letu zapustiti Ljubljano. V osvobodilni borbi je nato sodelovala do konca vojne. Je nosilec spomenice od leta 1941. Po osvoboditvi se je vrnila v Ljubljano, kjer je bila na raznih dolžnostih. Bila je dalj časa urednica »Naše žene«, direktor Cankarjeve založbe itd.

Sedaj je članica Glavnega odbora AFŽ Slovenije, sekretarka izseljenke matice in urednica »Cicibana«.

TOV. ŽIVKO BERNOT

Tov. Živko Bernot je rojen leta 1914 v Ljubljani in po poklicu agronom. V narodnoosvobodilni vojski je sodeloval od leta 1941. Že marca leta 1942 je vstopil v partizane, bil je na položaju namestnika komisarja Dolenjskega bataljona, komisar bataljona Krškega odreda, komisar bataljona Cankarjeve brigade, nam. komisarja oficirske šole pri Glavnem štabu, komisar oficirske šole pri IX. korpusu na Primorskem in nato komisar oficirske šole pri Glavnem štabu NOV in PO Slovenije. Tov. Živko je nosilec spomenice od leta 1941 in rezervni podpolkovnik JLA.

Po osvoboditvi je opravljal razne dolžnosti na ministrstvu za kmetijstvo. Bil je načelnik oddelka za plan, pomočnik ministra, direktor kmetijsko znanstvenega zavoda, dir. Kmečke knjižice itd.

Sedaj je član Izvršnega odbora Glavne zadrzne zveze Slovenije, kjer je tudi zaposlen.

Rako je z vodovodom v Brežicah?

Mestni vodovod v Brežicah so zgradili med prvo svetovno vojno v letih 1914—1918. Črpalne naprave so urejene ob železniški postaji v Brežini. Po 2550 metrov dolgem napajalnem vodovodu pritiskajo črpalke vodo v 43 metrov visok vodovodni rezervoar, ki je v slikovitem stolpu v mestu. Graditelji so našli zares primeren prostor, kajti stolp stoji na samem vrhu desetih metrov globokem srednjeveškem obzidju mesta Brežice. Solidnost gradnje stolpa in temeljev je bila preizkušena že drugo leto po izročitvi namenu, ko je močan potres precej zdelal Brežice in okolice.

Veliko se je pisalo in govorilo o popravilu vodovoda, sedaj pa žal prevladuje mnenje, češ saj je vse zaman. Širijo se razne vesti o verjetnosti, da vodovod odpove, da mlekarna ne bo mogla posloovati, da v bolnici ne bodo mogli posloovati, da se bo pojavil tifus in tako naprej. Pa smo se oglasili v upravi mestnega vodovoda, kjer smo izvedeli spodaj navedena dejstva.

Drži, da so vodovodno omrežje zgradili pred 37 leti in da je zato doslužilo, ne smemo pa pozabiti, da so takrat vgradili stare, rabljene in izločene cevi Vodovoda Zagreb. Nekaj očitvidce celo trdi, da so bile cevi takrat 50 odst. izrabljene, zato danes res ni čudno, da vsa napeljava odpoveduje in da izgube 60 odstotkov vode.

Stare agregate so letos izmenjali z novo uvoženimi, vendar ni sredstev za dokončno montažo. Trenutno deluje le en agregat in če ta odpove, ni rezerve; tako bodo konsumenti ostali brez vode. Vsa vzdrževalna dela in popravila so se vršila d sedaj na upanje-kredit ali pa v breme proizvodnih stroškov, zaradi česar imajo poslovno izgubo, katero bodo morali kriti, ako ne dobijo investicij, z 100 odst. podražitvijo vode. Malo čudna se nam zdi svojočasna izjava okrajnega funkcionarja, da se mora vodovod vzdrževati z vodarino. Mnenja smo, da ta tovariš pozablja, da se nobeden, najmanj pa tako pomanjkljiv vodovod ne more sam vzdrževati in da vse te ustanove prejemale dotacije iz proračuna, ki so namenjene za vzdrževanje in nove gradnje. Ob tak izjavi se nam vsiljuje čuden občutek posledic, ki bi nastale z dvigovanjem cen in zmanjševanjem življenjskega standarda delovnega ljudstva. Ako plača sedaj povprečna družina poročno 300 do 400 din, bi v bodoče znesel račun do 800 din in še več; menimo da je to le pre-hudo.

Prepričani smo, da bodo nepoučeni trdili, da naj se prebivalstvo poslužuje vodnjakov, kakor v krajih, kjer ni vodovoda, toda sanitarna analiza je pokazala, da je voda za uživanje neprimerna. Kje je pa naša okrajna, pravzaprav medokrajna bolnica, sanitarne naprave in požarna varnost? Samo majhen račun nam pokaže, da bi nastala veliko večja materialna škoda ako vodovod odpove, kot bi sedaj znesle investicije, zraven tega pa bi bilo ogroženo zdravje ljudi in živine ter povzročena velika moralno-politična škoda. Samo v Tovarni pohišstva v Brežicah, ki je oddaljena od vodovoda le 400 m, bi v primeru požara nastala škoda nad 30 milijonov, medtem ko bi investicija za napeljava vodovoda znašala 2 milijona. In končno naša bolnica! Kako bodo operirali in kako bo ustanova poslovala, če vodovod odpove? Že to naj nas gane, da smo jutri lahko sami bolniki v bolnici, kateri dela ravno vodovod resne preglednice in skrbi.

Za popravilo vodovoda se do-

sedaj ni veliko prispevalo. Lani so imeli republiški kredit v znesku 5 milijonov din; ta je bil v glavnem porabljen za nabavo materiala. Pri uvozu so prihranili 208.000 din, ki so trenutno »izginili« v okrajnem planu. Menimo, da je to zgrešeno, kajti ta sredstva pripadajo samo vodovodu v Brežicah, ker bi jih nujno potrebovali za vzdrževalna dela. Od letos planiranih 5 milijonov, pravijo, da dobe le 1.500.000 din za popravilo naj bi pa odpadlo. Govorili smo z vodstvom vodovoda in raznimi prizadetimi konsumenti in ugotovili, da je vodovod življenjske važnosti in da se sredstva za vzdrževanje in popravila morajo najti! To želijo naj upoštevajo tovariši na okraju, ki sedaj sestavljajo nov letošnji investicijski plan. Mnenja smo tudi, da bi se okrajna skupščina resno pogovorila o problemu mestnega vodovoda, kajti z delom pri ustanovi ni odlagati, ker je posredi oskrba z vodo in zdravje tisočev državljanov ter bolnica, ki zaskrbljeno zasleduje situacijo mestnega vodovoda.

V dopisu OLO Krško štev. 11992-1/53 z dne 30. septembra 1953 smo čitali, da se bo 208.000 din dalo vodovodu, »če bodo za to dane možnosti«. Sredstva so trenutno blokirana pri Narod-

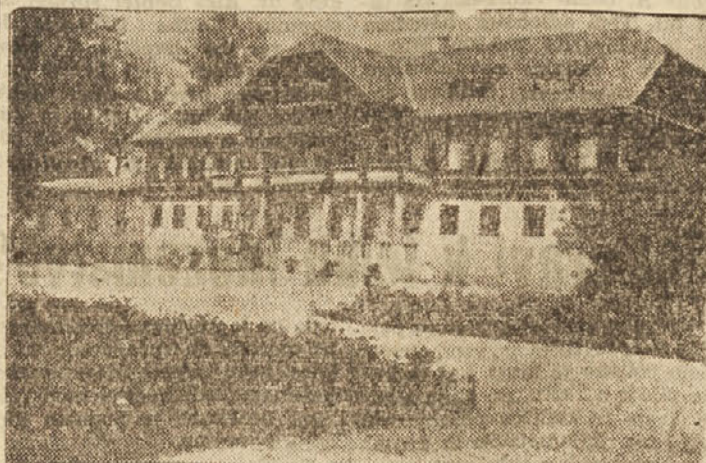
(Nadaljevanje na 5. strani)

Do 10. novembra smo podaljšali rok

za zbiranje novih naročnikov in plačevanje naročnine. Če se boste do 10. novembra 1953 naročili na »POSAVSKI TEDNIK« oz. plačali naročnino do konca t. l., boste lahko sodelovali pri nagradnem žrebanju, ki ga bo priredilo naše uredništvo.

Do sedaj smo zbrali naslednje dobitke:

1. kmetijski stroj,
2. kuhinjsko opremo,
3. trsko škroplilnico,
4. žveplalnik »Panonija«,
5. 14-dnevno bivanje v Čateških Toplicah,
6. več ton premoga,
7. nekaj metrov drv,
8. večjo količino krompirja,
9. sodček vina,
10. blago za žensko obleko,
11. 50 kg bele moke,
12. 50 kg pralne sode,
13. 50 kg klajnega apna,
14. več brušenih servisov

Kdo si ne želi štirinajst dni bivanja v Čateških Toplicah? Ne zamudite prilike in se naročite na »Posavski tednik«. Morda vam je sreča naklonjena in vaša želja se bo izpolnila.

Gotovo ste ali pa še boste prejeli položnico, katero smo vam pred dnevi poslali. Položnice so izpisane in vas prosimo, da na položnici označite znesek nakazate na naš tekoči račun. S tem boste imeli poravnano naročnino do konca leta in pa kar je najvažnejše, pravico do nagradnega žrebanja. Pohitite z vplačilom naročnine!

V vsako hišo »Posavski tednik«!

Uredništvo in uprava »Posavskega tednika«

DR. BRIC MINKO, šef pljučnega oddelka in protituberkuloznega dispanzerja Brežice,

19. oktober - začetek fluorografske akcije

Danes, ko z velikim poletom gradimo našo lepo domovino, ko pred našimi očmi rastejo veličastni spomeniki pridnih, delovnih rok, ki izguba vsakega posameznika, ki zaradi katerega koli vzroka prekine gigantske napore našega naroda, za nas vse nenadomestljiva.

Najhujši sovražnik, ki trga posamezne člene iz verige naše skupnosti je bolezen, ki včasih popolnoma neopaženo in zahrbitno udari med nas, tja kjer jo najmanj pričakujemo. Ona je tista, ki načne in včasih tudi poruši temelje naše življenjske sile. Kakšna nesreča je, če v družini namesto zdravja domuje bolezen! Če samo majhen prehlad, nedolžna gripa ali angina povzročajo skrb in težave. Če se pa v narodu zakorenini bolezen, ki zahteva vsako leto večji davek, vsako leto več človeških življenj, je to prava narodna katastrofa, kateri se je treba z najenergičnejšimi sredstvi zoperstaviti. Tu v prvi vrsti mislim tuberkulozo, katere je med našim narodom še vedno veliko, čeprav se bomo z njo že dolga leta z vsemi silami in z vsemi najmodernejšimi pripomočki.

Ta težka bolezen zahteva v naših državah vsake četrte ure novo žrtve, vsake četrte ure odpira sveže grobove in pušča za seboj jok in gorje. Mi vemo, da so žrtve te bolezni, večinoma tisti ljudje, ki se niso pravočasno začeli zdraviti ali pa tisti, ki so se premalo resno lotili zdravljenja. V današnjem času, ko imamo na razpolago uspešna zdravila proti tej bolezni, so v resnici vse take žrtve nepotrebne. Pri nas imamo dovolj vseh najnovejših zdravil, ki hitro bolniku povrnejo zdravje, če je le

pravočasno odkrita njegova bolezen.

Ljudska oblast nam je omogočila, da se bo 19. oktobra 1953 začelo v krškem okraju slikanje pljuč vseh prebivalstva, ki so v januarju tega leta izpolnili 14 let. Milijonski stroški ne bodo zaman, če se bo temu pozivu vsakdo izmed nas odzval. Važno je zlasti to, da bo udeležba sigurno 100 odstotna. Zakaj? Kaj nam namreč pomaga, če pride na slikanje pljuč 99 ljudi, ko pa tisti eden nepregledani lahko okuži vse ostale. Zato moramo biti pregledani vsi.

Vsak posameznik mora biti toliko pošten, do svoje najbližje okolice, do svoje družine, do svojih otrok in do skupnosti, da se bo pozivu rade volje in takoj odzval. Mar ne boste dovolili starši, da bo malomaren človek okužil vaše otroke, najdražje, kar imate?

Slikanje pljuč se bo vršilo po občinah ob določenih dnevih, ki bodo pravočasno objavljani. Vsako minuto bo slikan en prebivalec našega okraja in po enem mesecu bomo točno vedeli, koliko je med nami zdravih in koliko bolnih. Tisti, ki bodo potrebni zdravljenja, se bodo zdravili brezplačno po zdraviliščih in bolnicah, katerim pa zdravljenje ne bo potrebno v ustanovah, se bodo zdravili doma pod nadzorstvom dispanzerja.

Prepričan sem, da bo vsakdo izmed nas razumel veliko skrb in prizadevanje ljudske oblasti, ki hoče s to akcijo preprečiti nadaljnje širjenje bolezni, želi, da bi na svobodni slovenski zemlji živel zdrav, krepak rod, ki bo kos vsem težavam in naporom, ki ga čakajo v bodočnosti.

Tuberkuloza, množična socialna bolezen, ni samo za človeka zelo nevarna, ker je nalezljiva, ampak predvsem zaradi tega, ker je zelo zahrbitna. Bolnik sam ne ve, kdaj se je okužil in niti ne ve, da v njem kujejo propad zdravja tuberkulozni bacili. Tuberkulozni bolnik pa seje tuberkulozne klice med zdrave ljudi, bolezni pa se nenehno širi dalje.

Dolgo so zdravniki iskali metodo pregleda, pri kateri bi našli pri bolniku prve spremembe, ki jih je povzročil tuberkulozni bacil. Šele nemški fizik in zdravnik Vilhelm Konrad Röntgen je leta 1895 odkril po njem imenovane, za prosto oko nevidne žarke, ki kažejo na posebnem aparatu senčniku bolezenske spremembe tudi v notranjosti človeka. Danes imamo najrazličnejše rentgenske aparate, katerih se naše zdravstvene ustanove s pridom poslužujejo. Zdravniki ugotavljamo s temi aparati najrazličnejše spremembe na telesu človeka ali celo živali, kot so n. pr. prelomi kosti; bolezenske spremembe pljuč (rak, tuberkuloza, pljučnica itd.), srca, ožilja itd.

Samo z rentgenskim običajnim pregledom pa se nismo popolnoma zadovoljili. Gre prepočasno. S takim aparatom serijsko zmore zdravnik komaj 50 pregledov dnevno. Pri tem pa preti zdravniku, ki ravna s tem aparatom oškodovanje telesa, ker je stalno v dotiku z rentgenskimi žarki. Prav zaradi tega so strokovnjaki skonstruirali poseben aparat, s katerim je možen običajen rentgenski pregled slikati. Slika nam večinoma da še bolj točen pregled in jasnost glede bolezenskih sprememb organov. Ti aparati pa so seveda silno dragi. Naši rojaki v tujini so po osvoboditvi kupili svoj stari domovini nič manj kot 9 takih aparatov. Inštitut

Pomen rentgenskega slikanja in njega izvedbe

za tuberkulozo na Golniku ima kar tri take avtomobile. S takim fluorografskim avtomobilom lahko slikamo v eni uri 100 do 150 ljudi. Danes nam je omogočeno, da z množičnim slikanjem pljuč dobimo jasno sliko

kjer tuberkulozna obolenja prevladujejo nad ostalimi boleznimi.

4. Da se vsak drži točno ure in dneva fluorografiranja, da vsak ve, kako poteka slikanje. Od občine dobiš poziv, kjer je

zdravstva naših ljudi. S tem bomo ugotovili, za čem naši ljudje najčešče obolevajo in umirajo. Seveda pa je uspeh le, če se udeležimo fluorografiranja 100-odstotno. Kaj bomo torej dosegli s fluorografijo?

1. Ugotovili bomo vse začetne oblike tuberkuloze, katere se bodo dale kaj hitro pozdraviti in zatreti.

2. Odkrili bomo tudi že zastarele oblike tuberkuloze z razpadom pljuč, tako imenovani kavernami. Ti bolniki so za zdravljenje že težje dostopni. Vendar jih tudi z današnjimi modernimi metodami zdravljenja ozdravimo oziroma jih vsaj pripravimo do tega, da bolezen ne napreduje in niso taki bolniki več nevarni svoji okolici.

3. Odkrili bomo tudi inaktivne oblike tuberkuloze, kot so poopenje žlez, zarastline porebrnice itd. Take primere pa bo naš protituberkulozni dispanzer vodil v evidenco, ker vemo, da lahko stare mirujoče, neškodljive tuberkulozne vnetje ponovno vzplamti in prične uničevati telo. Zato bo take primere vsaj enkrat letno klical naš dispanzer na kontrolni pregled.

4. Odkrili pa bomo tudi druge pljučne bolezni, kot so rak in druge novotvorbe pljuč ter najrazličnejše bolezni srca in ožilja.

Iz vsega tega nam je jasno, kako važen je pomen množičnega slikanja pljuč prebivalstva okraja. Naša ljudska oblast žrtvuje mnogo za zdravje ljudi. Naj navedem, da bodo samo filmi za to slikanje v krškem okraju stali okrog 3 milijone dinarjev. Preslikali bomo okrog 50.000 ljudi. Akcija se prične 19. oktobra in bo predvidoma trajala nad mesec dni. Da pa bo akcija slikanja dobro uspešna, mora vsak državljan okraja vedeti:

1. Da je fluorografiranje množično rentgensko slikanje pljuč.

2. Da hočemo s fluorografiranjem slikati celotno prebivalstvo okraja nad štirinajstim letom starosti in s tem zajeti in odkriti vse pljučne tuberkuloze.

3. Da je bilo do sedaj že fluorografiranih nad 10 okrajev in boleznih, na prehlad, ki je v našem okraju tudi med tistimi,

točno določena ura, kraj in dan slikanja pljuč. S tem pozivom pride na mesto slikanja.

Tu bosta dve osebi pobirali pozive in ti napisali novo kartoteko. S to kartoteko greš nato v fluorografski avto na slikanje. Pri vrnitvi avtomobila ti bo sestra s tušem še napisalo tvoje ime in priimek. Nato pristopiš k aparatu. Istovčasno, ko se slikajo tvoja pljuča, se slika tudi tvoja kartoteka. Pri samem slikanju pa je važno, da vsak globoko vdihne in zadrži sapo med slikanjem. Ko je slikanje končano, gredo vse slike na Inštitut za tuberkulozo na Golnik, kjer jih zdravniki-specialisti pregledajo in ocenijo zdravje posameznega človeka. Če bodo našli sumljive bolezenske spremembe, boš ponovno klican na specialni pregled. To pa še ne pomeni, da si tuberkulozno bolan. Ponovni poziv za pregled bodo dobili vsi oni, pri katerih se bodo pri fluorografiranju ugotovile kakršnekoli spremembe na pljučih, srcu, velikih žilah, porebrnici itd. Ponovni pregled je potreben zaradi ugotovitve značaja bolezenskih sprememb. Za točno postavitev

uspela (premaknjena ali slabo osvetljena slika).

5. Da, kdor omalovažuje poziv na ponovni pregled, škodi svojemu zdravju in celotni akciji.

6. Bolniki, ki se slikanja ne morejo udeležiti, ker so vezani na posteljo, naj predložijo vodstvu fluorografiranja potrdilo pristojnega dispanzerja (če so tuberkulozno bolni), drugi pa potrdilo lečnega zdravnika, da se imenovani zaradi določene bolezni slikanja ne more udeležiti.

Če bomo upoštevali ta navodila, bomo s polnoštevilnim odzivom dokazali močno zdravstveno zavest in skrb za svoje zdravje. Ne zamudi edinstvene prilike, ki ti jo omogoča socialistična ljudska oblast, ko prihaja zdravstvena služba tako rekoč v tvojo hišo. Dolžnost vsakega državljana v okraju je, da se disciplinirano udeleži naše največje zdravstvene akcije in naj ne bo nobenega, ki bi se zaradi malomarnosti ne odzval našemu pozivu!

Dr. Kristof Miro
ravnatelj OZD.

Izvenpljučna tuberkuloza

Kadar se govori o tuberkulozi, takrat se med širokimi množicami vedno misli pod tem imenom obolenje pljuč. Pa celo včasih bolniki pod tem imenom označujejo pljučno bolelost, ker je obolelost pljuč najpogostejša lokalizacija tuberkuloze.

Ta popularni članek objavljam ravno zato, da bi poznal čitatelja z dejstvom, da je tuberkuloza veliko težje obolenje, kakor to mislijo oni, ki smatrajo to bolezen izključno pljučno, ker to obolenje lahko zavzame s svojim razširjenim delom vsak organ človeškega telesa. Ni mesta v organizmu, ki ne bi obolel od tuberkuloze.

Pa kaj je potem tuberkuloza? To je obolenje, ki ga povzroča mikroorganizem, mala klica — bacil. Ime je dobil po svojem najditelju Robertu Kochu, ki ga je prvi opisal leta 1883 kot povzročitelja tuberkuloznega razpadanja pljuč. Ravno zato danes imenujemo povzročitelja tuberkuloznih obolenj Kochov bacil. A zakaj se obolenje imenuje tuberkuloza? V obolenih organih (največkrat v pljučih) to je tam, kjer se naseli Kochov bacil, nastane vnetje posebnega značaja, tako imenovano specifično obolenje. Na tem mestu se v obolenem organu nepravilno vzroči ali, kakor jih latinsko imenujemo, tuberkuli. V teh vozličkih oziroma v njihovem središču prihaja v poznejšem razvoju boleznih do razpadanja tkiva, in tako nastanejo rane (kaverne). Ker je v obolenem organu in organizmu mnogo in mnogo tuberkulov, zato se to specifično obolenje imenuje tuberkuloza.

Omenil sem, da taki tuberkuli in konstitutivno uničevanje tkiva nastane v organizmu na tistih mestih, kjer se naseli Kochov bacil. Oziroma vgnezdijo Kochov bacil. Cilj talce bo verjetno zanimalo, kje se zadržujejo povzročitelji te bolezni in kako pridejo v človeško telo. Ti mali, s prostim očesom nevidni sovražniki našega zdravja so v množinah v obolenih organih. Človek s tuberkuloznim razpadom pljuč izloča s pljuvanjem ogromne količine bacilov. Pod nehygieničnimi pogoji prihajajo taki mikroorganizmi posredno ali neposredno v pljuča drugega človeka ter tu izzovejo tuberkulozo, pozneje pa razpadanje, t. j. tu povzročajo obolenje. Iz tega je vsakemu razumljivo, da je to obolenje nalezljive narave.

Nimam v tem članku namena opisovati vse mogoče načine in pota prenašanja infekcije, temveč hočem le poudariti, da se tuberkuloza najprej naseli in razvija v enem organu (ta organ oboli zaradi infekcije od zunaj), od tod se lahko v posameznih

primerih širi v notranjosti organizma naprej v druge organe. Tako razlikujemo primarno in sekundarno tuberkulozno obolenje.

Kaj je to primarna tuberkuloza? To je obolenje enega organa, dokler je ostali organizem še zdrav, t. j., organ, ki prvi oboli pri človeku, je obolen od primarne oblike te bolezni. Kateri je ta organ? To so v glavnem pljuča in redkeje črevesje. Kochovi bacili lahko dosežejo v pljuča zdravega človeka na razne načine (kapljična infekcija, prah itd.) Tu sedaj oni povzročajo primarno obolenje pljuč. Prav tako lahko z nekaterimi mlekom tuberkuloznih krav prispejo bacili tuberkuloze direktno v črevesje, tu se naseli in izzovejo primarno tuberkulozo črevesnega aparata. Bacili tuberkuloze pa ne morejo dospeti direktno v ostale organe (n. pr. jetra, kostni mozeg, spolne žleze itd.). V te in ostale, od zunanjega sveta zaprte organe, lahko zaidejo bacili tuberkuloze edino iz že obolenih pljuč, in to v glavnem po krvnem obtoku. Taka tuberkuloza se tedaj imenuje sekundarna. Tako vidimo, da je izvenpljučna tuberkuloza — razen v redkih primerih primarnih kožnih in črevesnih obolenj — v glavnem sekundarnega značaja. Mislim, da moram tukaj zaradi boljšega razumevanja navesti, da je obolenje črevesja na tuberkulozni bazi lahko primarno in sekundarno. Primarno je tedaj, kadar je obolenje nastopilo po prebavnem traktu, a so pljuča ter ostali organi pri bolniku zdravi. Ne more priti do obolenja črevesja in na ta način, da bolnik že z obolenimi in razpadajočimi pljuči požira lastni izpljune in na ta način inficira črevesje. To je tedaj sekundarno obolenje črevesja, katero ni nastopilo s krvnim obtokom, temveč po kontaktnem principu prebavnih organov. S tem hočem pokazati, da se tuberkuloza v notranjosti organizma v sekundarni žarišča ne širi izključno s krvnim obtokom. Lahko n. pr. v notranjosti samih pljuč pride do širjenja procesa iz primarnega žarišča, recimo iz desnega dolnjega režnja v ostale pljučne partije. Do takega širjenja tuberkuloze lahko pride po dihalni cevi ali limfnih poteh.

Tako smo prišli do zaključka, da tuberkulozno obolenje ostalih organov nastopi šele tedaj, ko je bolnik prebolel ali dober bolna na primarnem organu, t. j. na tuberkuloznem procesu na pljučih. V tem primeru, to je, kadar se bacili navzoč v pljučih, imajo isto možnost, v določenih in povoljnih momen-

ti, da se presele v vse mogoče organe človeškega telesa bodisi po krvi, dihalnih cevah ali po prebavnem traktu. Moramo tu vsekakor poudariti, da je sekundarno tuberkulozno obolenje že neka vrsta komplikacij primarne pljučne tuberkuloze ter je zaradi tega tako obolenje težje narave. Ker tedaj organizem izgubi tudi toliko svojih obrambnih moči, da dovoli prodor Kochovih bacilov iz primarnega žarišča v ostale organe, nam bo razumljivo, da je tale organizem v nevarnosti, a zdravljenje je težje in manj uspešno.

Zato je potrebno, da vsak bolnik, ki je bolan za tuberkulozo redno obiskuje zdravstvene ustanove in dispanzerje zaradi zdravljenja in kontrole. Tu bo poleg zdravljenja dobil navodila, kako mora živeti, da ne bi kot nevaren bolnik ogrožal svoje okolice.

Tako iz vsega vidimo, da je izvenpljučna tuberkuloza v glavnem samo posledica pljučne tuberkuloze. Potrebno je, da tudi na videz zdravi ljudje redno obračajo pozornost na svoja pljuča ter se redno kontrolirajo v dispanzerjih. Ravno zato so zelo koristni množični pregledi Fluorografska akcija je ena od takih preventivnih ukrepov v borbi proti tuberkulozi sploh. Zato naj se vsak odzove fluorografski akciji.

V tvojem interesu je in v tvojo korist!

Dr. Križnič

Dr. Bric Minko, Brežice

Na vlak

Ko je pripeljal vlak na celjsko postajo, se je vsula velika množica ljudi iz železnice v pregrado proti vagonom. Bila je sobota in vsakdo je hitel ali na nedeljski oddih ali pa k svojim domačim. Z veliko težavo sem se preril do stopnice vagona, ko me neka mati z otrokom v naročju očitajoče pogleda in reče: »Boste ja, pustili otroka naprej.« — Komaj sem dobro reagiral na njene besede, me je že spodrinila in si s komolci utirala pot v notranjost vagona. Sedela jaz nisem dobila, pa sem pa zelo ozko odmerjenem prostoru stal adaj na eni, zdaj na drugi nogi na hodniku.

Vlak je hitel proti Ljubljani. Da bi mi čas hitreje potekel, sem začel opazovati svoje sopotnike. V oddelku za matere in otroke so bili sami očeti, brez otrok, matere z otroki so se pa tiščale v kupejih za kadilce. Veseljem sem zapazil, da je moja znanica s stopnice dobila prostor v oddelku za kadilce.

Ni bila sama, z otrokom, tudi trije drugi otroci so vrisčali v prenaplujenem kupeju.

Kot zdravnik sem postal pozoren na dva potnika, katerih zunanost ni kazala najboljšega zdravja. V spomin sem si poklical vse tuberkulozne bolnike in kaj hitro uvrstil tudi ta dva mednje. Vedel sem, da imata obadva odprto pljučno tuberkulozo.

Pogovor v kupeju za kadilce je postal živahen. Tudi moji znanji s stopnice je žarel iz očivroč in vesel temperament. Začeli so s pogovorom o vremenu, kakor je pač stara navada pri ljudeh, ki se privikali peljejo skupaj. Od vremenosti prišli na boleznih, na prehlad, ki je v takem spremenljivem vremenu tako pogost, na kašelj, ki tako rad spremlja prehlad in še na druge za njih aktualne teme in probleme.

Ves ta pogovor je spremljal in preklinjal mučen kašelj obeh tuberkuloznih bolnikov. Kaš-

Razpored za 1. teden fluorografske akcije

I. ekipa:	
1. Brežice	19. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
	20. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
	21. X. od 8. do 11. ure
Buzina	21. X. od 14. do 16. ure
Bukošek	22. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
	23. X. od 8. do 11. ure
2. Videm-Krško	23. X. od 13. do 16. ure
Stari grad	24. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
Videm	25. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
II. ekipa:	
1. Kostanjevica	19. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
Orehove	20. X. od 8. do 9. ure
	20. X. od 10. do 11. ure
Kočarija	20. X. od 13. do 16. ure
Prekopa	21. X. od 8. do 10. ure
Ošterc	21. X. od 13. do 16. ure
Serčeva vas	22. X. od 8. do 11. ure
2. Cerklje	23. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
Črešnjice	24. X. od 8. do 10. ure
Bošča vas	24. X. od 13. do 16. ure
Brvi	25. X. od 8. do 10. ure
Račja vas	25. X. od 13. do 15. ure
III. ekipa:	
1. Podbočje	19. X. od 8. do 10. ure
Kalce-Naklo	19. X. od 10. do 12. ure
Malo Mraševo	19. X. od 14. do 16. ure
Veliko Mlačevo	20. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
Podbočje	21. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
Šutnja	21. X. od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure
2. Čatež	22. X. od 8. do 11. ure
Skopce	22. X. od 13. do 16. ure
Krška vas	23. X. od 8. do 9. ure
Malce	23. X. od 11. do 12. ure in od 13. do 15. ure
Mrlava vas	24. X. od 8. do 10. ure
Čatež	24. X. od 11. do 12. ure in od 13. do 15. ure
Cerina	25. X. od 8. do 11. ure
Zejno	25. X. od 8. do 11. ure

Razpored za drugi teden čitajte v naslednji številki našega lista.

ljala sta, ne da bi dala robec ali roko pred usta. Ali sta to delala hote ali nehote, v tem si nisem bil na jasnem. Bila sta je prišla na svoj račun. Na prijazna in matere so jima zapale od časa do časa svoje malčke, da jih pozibata na kolečkih, da bi one lahko nemoteno pokadile cigareto. Stoklenica vina je potovala od materinih ust preko tuberkulozno-bolnih v usta nedolžnih otrok. Prešeren smeh je zaorl med njimi in kmalu je prišlo do bližnjega medsebojnega spoznavanja in

to s stiskanjem rok in poljubovanjem. Moja znanica s stopnice je bila z vožnjo zadovoljna in je prišla na svoj račun. Na prihodnji postaji sem izstopil. Po poti do doma sem premišljeval o veliki malomarnosti nekaterih tuberkuloznih bolnikov, ki so s svojim nediscipliniranim obnašanjem nevarnost za vsa okolico in o nekaterih nespametnih materah, ki na ta način lahko postanejo ubijalke svojih lastnih otrok.

Dr. Bric Minko:

Tudi kravje mleko je lahka nevarna za človeka

Vsako jutro, v dopoldanskih urah in popoldne, pritečejo otroci k materi in jo prosijo mleka. Če ga njihova mamica le ima, jim z mlekom zelo rada postreže, saj je to njihova glavna hrana. Ona dobro ve, da je mleko za otroke najbolj redilno, da otroci, ki pijejo dosti mleka, lepo uspevajo in so zdravi.

bom navedel samo nekaj znakov, po katerih bi lahko sumili, da je mleko okuženo. Mleko bojne krave postane po navadi vodeno, dobiva rumeno-zelenkasto barvo in pri kuhanju se sesiri. Seveda mora biti vime take krave že zelo bolno in vsak izmed nas lahko opazi, da je vime take krave spremenje-

loze pri nas? Po statistikah vidimo, da se odstotek obolenih goved, vrti okrog 10%. Ta odstotek je v nekaterih predelih večji, v drugih zopet manjši. Razvidno je torej, da je na vsakih 100 krav, bolnih 10-20. To je zadosti veliko število in potrebne so energične mere, da se ta odstotek zmanjša. Tudi v

da težko bolno govedo pokolje-mo, okuženo pa ločimo od zdrave govede. Živnozdravnik pregleduje najbolj ogrožene krave in daje ljudem potrebne nasvete in navodila, da se ta bolezen najhitreje uniči.

Kaj pa naj storimo mi, da bomo preprečili okužbo? Na kaj moramo zlasti paziti?

V prvi vrsti je potrebna največja čistoča hlevov in staj. Osebe, ki molzejo krave, morajo biti čiste, morajo nositi bele plašče. Pred vsakim molzenjem si morajo oprati roke in prav tako oprati vime živali. Prvo porcijo mleka naj vržejo proč, ker ta ni nikoli čista. Posoda za mleko mora biti brezpogojno snazna.

Mleko je treba pred uporabo prekuhati ali pasteurizirati. S kuhanjem se uničijo sigurno vsi bacili v mleku, toda z dol-gim kuhanjem se uničijo tudi vsi vitamini, zato je pasturiza-cija ugodnejša.

Pasteuriziramo lahko na dva načina: mleko se segreva 30 mi-nut pri temperaturi 63° C, ali pa 10 minut pri 72° C. Pri pa-steriziranem mleku se ne uniči vitamin A, ki je prepotraben obrambni faktor pri tuberkulo-zi. Pasteurizirano mleko je treba naglo ohladiti in čuvati v steril-nih steklenicah, ker je to mleko zelo občutljivo na okuž-bo s tifusnim in paratifusnim bacilom.

Ostale preventivne mere so v rokah živnozdravnikov in lo-kalnih faktorjev, ki z masov-nim tuberkuliziranjem ugo-tavljajo tuberkulozo pri goveji živali in pri vsaki novo odkri-ti bolezni, stopnji bolezni pri-merno postopajo. Dispanzerji so v tesni povezavi z veterinarji in kjer koli odkrijejo okužene hleve, tam dispanzer takoj iz-vrši pregled vseh ljudi, ki so bili v direktnem ali indirektnem dotiku z okuženim hlevom.

Z uspešnim bojem proti go-veji tuberkulozi, ki jo vrši na-ša veterinarska služba, bomo na ta način znatno zmanjšali tu-berkulozo pri ljudeh.

Vsakdo izmed nas mora pa-biti toliko pošten in zaveden, da bo v tej borbi po svojih močeh pomagal in sodeloval, kajti mi-slim, da ni med nami nobenega, ki ne bi želel sebi in svoji dru-žini zdravja in sreče.

BACIL TUBERKULOZE

Ob fluorografiranju celotnega prebivalstva krškega okraja bi se rad pomudil pri Robertu Kochu in po njem odkritem bacilu tuberkuloze.

Robert Koch je bil pečeželski zdravnik. Njegov nemirni duh je že v prvem početku njegovega udejstvovanja kazal odpru proti ozki razgibanosti dela, ki mu je neprenehoma stajalo vprašanje, na katera ni mogel odgovoriti. Dnevno razočaranje pri zdravljenju bolnih, ki jih ni mogel ustaviti, ga je z vso si-lo gnalo v preiskavanje nevid-nih povzročiteljev bolezni v člo-veškem telesu. Z vztrajnostjo in natančnostjo v vedni nevar-nosti za lastno življenje je po nešteti poskusih odkril najbolj odporne, sovražnika človeškega telesa — tuberkul bacil. S tem je stopil med one može, katerih imena bodo vedno osta-la zapisana z velikimi črkami v zgodovini človeštva.

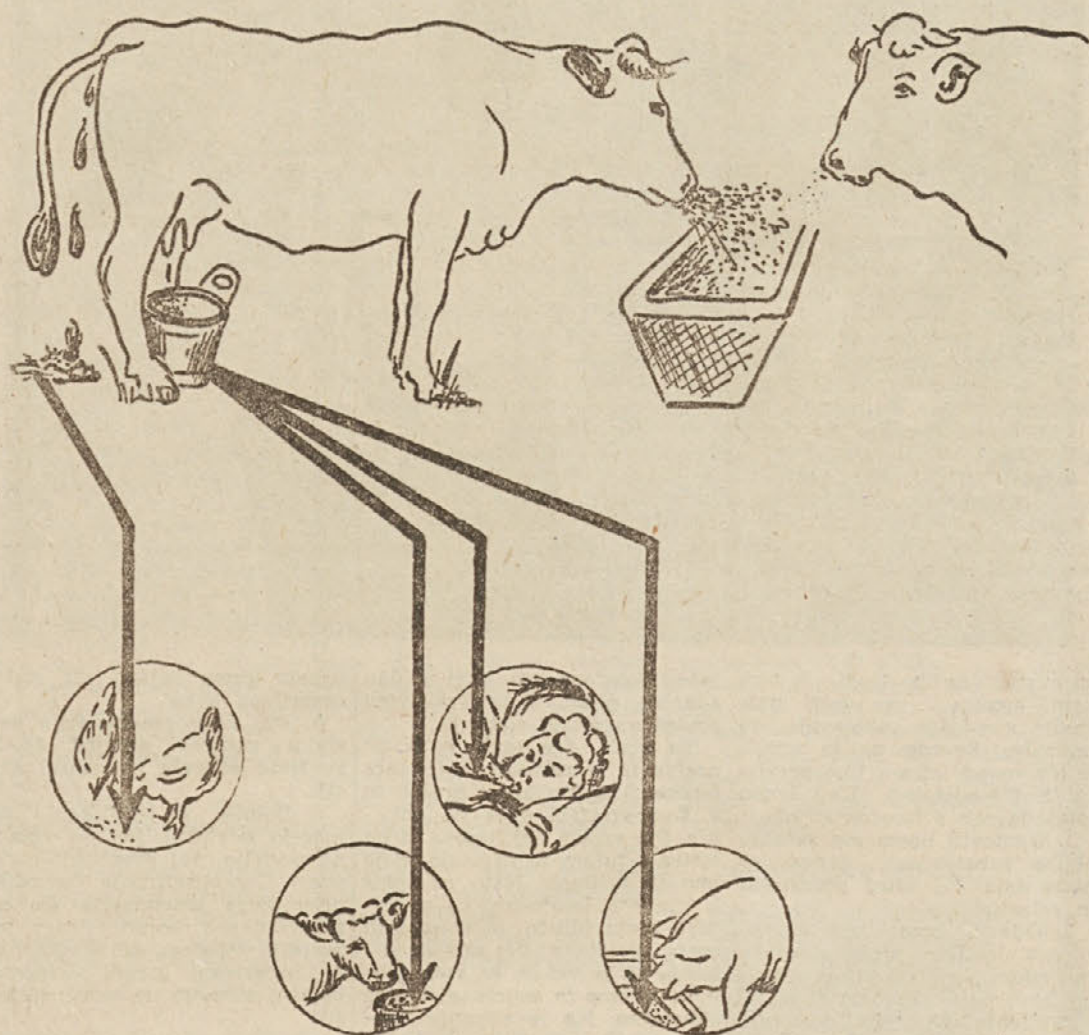
Koch je odkril specifičnega povzročitelja tuberkuloze na ljudeh in živalih, čeprav se je že pred tem odkritjem posreči-lo drugim raziskovalcem de-monstrirati prenašanje tuber-kuloze. Vzgojil je tuberkul ba-cil iz tuberkuloznega materiala. Z njim je obudil s presajanjem kultur na poskusne živali na njih zopet tuberkulozno bole-tnje. S tem je dokazal, da je tu-berkuloznemu obolenju vzrok bacil — torej živo bitje, ki živi naprej in ga lahko prenašamo na drugo telo oziroma mesto. V letu 1882 je Koch kolosalno od-kritje objavil in opisal tuber-kul bacil. Povzročitelj je živo bitje, v obliki palice, ki je dol-go 1,3 do 1,5 tisočinke milime-tra, na robovih zaokroženo, ravo ali malo upognjeno. Zunanja plast je ovita z voščeno ovojni-co.

Prvotno se je mislilo, da je isti bacil pri ljudeh in živalih. Sele leta 1908 je Koch v Wa-shingtonu pojasnil, da je tuber-kuloza ljudi, različna od tuber-kuloze živali in da se ljudje lahko inficirajo po bovinem povzročitelju; vendar običajno brez težjega obolenja. Preiska-ve po različnih deželah so pri-nesle zaključek, da nista to dva različna bacila, ampak dva raz-

lična tipa istega bacila in sicer: typus hominis (povzročitelj člo-veške tuberkuloze) in typus bo-vinus (povzročitelj živalske tu-berkuloze). Morfološka razlika je majhna. Danes poznamo še tretje skupino, in sicer atipično oblike tuberkula. Vsaka tuber-kulozna infekcija ima vzrok v: prvič humanem, drugič bovinem tipu in tretjič v atipični obliki tuberkula. Za človeka je najnevarnejši typus humanus. Večina otrok in starejših se z njim inficira — po kontaktu s tuberkuloznimi živali, ki imajo nečistijska stanovanja in na-čin življenja. Infekcija po tipus bovinus nastane v prvi vrsti z mlekom bolnih krav. Otroci prebevniki trajo za zanje mnogo bolj sprejemljivi kot pri odraslih. Jasno je, da preide infekci-ja z mlekom tudi na produkte mlekarstvih izdelkov. Poskusi v Nemčiji so pokazali, da vsebuje tržno mleko 14 do 30 odst. od prob živih tuberkul bacilov in da žive do 120 dni v siru. Iz tega je razvidno, da je infekcija dojenčka s tuberkul bacilom bovinega tipa neprimerno višja kot pri večjih otrocih. Pot bo-vinega tipa v telo gre v glav-nem po žlečnem črevesnem traku, medtem ko okuži typus humanus telo po dihalnih orga-nih.

Ako beležimo danes tako vi-soke uspehe v boju proti tuber-kulozi, da je smrtnost tako glo-boko padla, ne smemo pozabiti, da je še pred 70 leti v Evropi in Ameriki umrl na tej bolezni vsak sedmi človek. Sele genial-no odkritje, najpogostejše v stoletju na področju medicine skromnega pečeželskega zdrav-nika, Roberta Kocha v letu 1882 nam je dalo podlago za pravil-no preiskavanje in borbo proti tuberkulozi. Njegovo odkritje je pomenilo revolucijo v medicins-kem raziskavanju, za človeštvo pa zmago nad smrtjo. Imenu Robert Kocha, krotileca smrti, se mora trpeti človeštvo globoko prikloniti in hvaležnosti za njegovo človekoljubno delo.

Dr. Franjo Pungertič

Koliko mater je pa med njimi, ki bi se zavedale, da z mlekom, ki ga dajejo svojim najljubšim, delajo lahko veliko zlo. V mleku namreč, po katerem naši otroci stegujejo, nedolžne ročice, so lahko bacili tuberkuloze in dobro misleča mati svojemu otroku nehoti namesto zdravja vlijeva v njegovo mlado življenje strup.

Primer nesrečne družine, kjer sta vsled tuberkuloznega krav-jega mleka umrla za tbc menin-gitisom dva otroka, tretji pa obolel za kostno tbc, naj bo v življenju važno opozorilo in naj nas na vsakem koraku opomi-nja na veliko nevarnost okuže-nega mleka.

Pri goveji živali je najne-varnejša bolezen tuberkuloza ali sušica. Ime sušica je ljud-stvo samo izbralo vsled tega, ker se žival s to boleznijo suši in propada. Koža tuberkulozne-ga goveda je trda, žival hujša, slabo je in njena delovna spo-sobnost se manjša. Dlaka se naježi in izgubi sijaj. Če so prizadeta pljuča, začne žival kašljati, zlasti zjutraj, ko se odpre hlev in kadar pije vodo. Pri naporu žival težko diha in ima povišano temperaturo. Stal-no išče vodo, toda pije zelo malo ali si pa samo namoči gobec. Čim bolj stara je žival, tem večji odstotek tuberkuloz-nih sprememb dobimo na njej. Največkrat so prizadeta pljuča, reberna mrena, jetra, čreva, maternica in nato pride vime in kosti. Kakor vidimo, je vime na našo srečo relativno manjkrat prizadeto, a vendar še dovolj pogosto, da nam lahko povzro-ča veliko nesrečo in težave.

Okužitev s tuberkuloznim ba-cilom ne nastane samo s pitjem mleka, kjer nastanejo največ-krat kostna in črevesna tuber-kuloza, ampak tudi lahko z vdi-hovanjem bacilov v okuženih hlevih ali pa z dotikanjem oku-ženih živali.

Kako nevarno je okuženo mleko, naj nam pove samo to, da se nahaja v 1 litru mleka več milijonov bacilov tuberku-loze. Bacili tuberkuloze so lahko v mleku tudi takrat, če na vi-menu ne vidimo nobenih zna-kov tuberkuloznega obolenja. Razumljivo je, da so bacili tu-berkuloze tudi v vseh mlečnih proizvodih, ki so narejeni iz okuženega mleka in to v prav tako velikem številu. Torej tu-di sir, maslo in smetana lahko vsebujejo bacile in ti bacili so živi v siru tudi več kot 120 dni. Zlasti je pa nevaren nedozorel sir. Vidimo torej, da je vsa ti-sa hrana, ki jo imajo otroci najrajši, ki je njim najbolj po-trebna, zanje same tudi največ-ja nevarnost.

Da bi lahko na zunaj spoznali, katero mleko je zdravo, katero ni, kateri sir lahko damo otroku in katerega mu bomo zabranili,

no, da ima polno tvorov in lahko tudi mnogo ran. Tako vi-me šeasoma ne daje več mleka. Razumljivo je, da je tudi sir, na-pravljen iz takega mleka, ne more biti zdrav. Nezelji sir, ka-kor sem že omenil ni priporoč-ljiva hrana za odrasle, kaj šele za otroke.

Ali je dosti goveje tuberku-

drugih državah je problem go-veje tuberkuloze eden najaktu-alnejših. Edino Amerika je do danes popolnoma iztrebila gove-jo tuberkulozo. V drugih drža-vah je pa procent goveje tuber-kuloze vsaj tako velik, pa tudi večji kot pri nas. V naši državi smo začeli z energično borbo proti tej bolezni in to na način,

Kirurgično zdravljenje pljučne jetike

Nezadostni in nezadovoljivi uspehi zdravljenja jetike z zdravil-i, s primernim ohranjenjem in dobro hrano, so primorali me-dicinsko znanost iskati nova uspešnejša pota za boj proti tu-berkulozi.

Angleški zdravnik Carson je zadnja desetletja prejšnjega sto-letja na podlagi svojih temeljit-ih opazovanj dognal, da za pljučno jetiko oboleni, če oboli jo med tem časom slučajno na mokrem vnetju pljučne mre-ne, navadno od svoje jetike kmalu ozdravijo.

Kako si je Carson tolmačil ta pojav?

Pri mokrem vnetju pljučne mre-ne pride do tvoritve vode, tekočine v prsni duplini, to je med prsno steno in pljučnim krilom. Ker je pljučna stena v notranji strani pokrita z mreno in so pljuča tudi pokrita z mreno, je ta prostor, kjer pride do tvoritve tekočine, v celoti pokrit z mreno, ki jo imenujemo prsno ali pljučno mreno.

Teškočina torej, ki nastane v prsni votlini zaradi vnetja prsne mre-ne, stisne na jetiki oboleni pljučno krilo s svojim pritiskom skupaj in to povzro-či sledeče ugodne pogoje za ozdravljenje na jetiki obolenega pljučnega krila.

1. S tem da je pljučno krilo stisnjeno, pljuča ne dihaajo, mi-rujejo.

2. Prekrvavitve stisnjene pljučnega krila je izboljšana.

3. Rane in šupljine, ki so v bolnih pljučih, padejo skupaj, se stisnejo in zato laže celijo.

Vse to povzroča, da se bolnik popravi. Kašelj ponehne, po-višana telesna toplota gre poča-si na normalno, izmeček se manjša. Bolnik dobi tek, začne jesti in tako pride navadno do izboljšanja ali ozdravljenja.

Vendar je trajalo dolga leta, da se je ta ugotovitev ozdrav-ljenja tuberkuloze zaradi isto-časnega obolenja na mokrem vnetju pljučne mre-ne praktično uporabila pri zdravljenju pljuč-ne jetike.

Sele leta 1892 je zdravnik Forlanini prvi zamisel Carsona

praktično uporabil s svojim izu-mom dosti enostavnega aparata, s katerim se pljuča stisnejo. Vendar on ni uporabljal pri tem tekočine, ki stisne pri vnet-ju pljučne mre-ne pljučno kri-lo, ampak plin dušik oziroma pozneje zrak.

Ta aparat je Forlanini ime-noval priprava za pneumota-raks (pneuma je grška beseda za zrak, plin; toraks pa je grška beseda za prsni koš). Mi pravimo torej takemu zdravlje-nju napraviti pneumotoraks, to se pravi, prsni koš napolniti s plinom oziroma z zrakom z na-menom, da stisnemo pljučno krilo.

Ker se zrak ali plin, ki ga po Forlaninijevemu načinu spravi-mo v prsno duplino kmalu po-razgubi, moramo torej zrak po-novno vpeljati v duplino, da se ne bi pljučno krilo prehitro raz-širilo. V začetku dajemo zrak vsake 3 do 4 dni, potem teden-sko, 10-dnevno, 14-dnevno in navadno po 6 do 10 mesecih prenehamo.

Seveda je najbolje, da je tak bolnik, ki dobiva pneumotoraks v bolnici ali zdravilišču, katerih imamo pri nas dovolj, ki so najmodernejše urejena in je še celo zdravljenje brezplačno.

Tak bolnik je torej v zdravil-išču pot takimi pogoji, ki naj-bolj garantirajo njegovo ozdrav-ljenje. On vedno leži, ima dobro in izdatno hrano, njegovi bo-lezni primerno ozračje in pa razvedrilo, ki pomiri njegovo slabo duševno razpoloženje pri taki bolezni.

Dognano je, da skoraj 60% takih težko obolenih ozdravi, ki bi sicer brez tega zdravljenja gotovo umrli. Zdravljenje traja seveda dolgo 1, 2 do 3 leta.

Dostikrat pa obstajajo med steno prsnega koša in bolnim pljučnim krilom zarastline, ki zaradi tega onemogočajo stis-njenje pljuč pri dajanju zraka. Tudi za take primere ima mo-derna kirurgija pljučne jetike pomoč. Te zarastline z operaci-jo najprej električnim potom prežgemo in na ta način oč-istimo ovire pri stisnjenju

pljuč. Po taki uspešni operaciji, pa dajemo pneumotoraks na prejšnji omenjeni način.

Tako izluščanje pljuč od za-rastlin imenujemo intrapleur-alna pneumoliza, to je izlušče-nje pljuč od zarastlin s pljučno mreno v prostoru med pljučnim krilom in s pljučno mreno zra-slo pljučno steno. Poznamo pa tudi tej nasprotni način daja-nja pneumotoraksa, to je ek-strapleurabin pneumotoraks, ki ga pa dajemo v prostoru, ki ga tvori prsna stena in pa prsna mre-na, to se pravi pneumato-raks izven prostora med pljuč-no in prsno mreno. Ta način uporabljamo, če je pljučno kri-lo zarasčeno in ne bi dobili pro-stora za pneumotoraks, niti ne bi mogli teh širokih zarastlin zaradi obseznosti prežgati.

Imamo pa še druge operacije na razpolago, kjer je zaradi ne-ugodnih razmer zgoraj opisani pneumotoraks nemogoč. To je tako zvana Fremiko-nomija, to je prerez ali odstranitev pre-ponskega živca na bolni strani. Prepona je meja med prsno in trebušno votlino; prepona pri dihanju živahno sodeluje. Živec, ki nadzoruje gibanje prepone, je zgoraj omenjeni preponski živec. Ta živec pride izpod le-banice ob vratnih mišicah spre-daj in gre ob osrčniku do pre-pone. Najlaže ga najdemo spre-daj na vratu nad pljučnico. Na tem mestu ga operativno po-lščemo, prerežemo oziroma iz-režemo. Posledica tega je, da ohromi prepono bolne strani, pri dihanju se ne giblje več, temveč je zaradi trebušnega pritiska, trajno vzbočena nav-zgor, zato se pljučno krilo tudi ne more gibati in miruje, se kr-či in s tem zdravi. To operacijo navadno dandanes napravimo še bolj učinkovito, če napolnimo trebušno votlino z zrakom. S tem se bolj povečamo trebušni pritisk na prepono in dosežemo še boljše stisnjenje bolnega pljučnega krila.

Imamo še več kirurških na-činov zdravljenja pljučne je-tike. Plombranje pljuč, to je na-čin, pri katerem se rana ali luk-

nja v pljučih (kaverna) stisne na ta način, da se kaverna stis-ne s plombo, ki je navadno iz parafina (vosku podobna snov) in na ta način napravi pogoje, da se kaverna zaceli.

Potem imamo tako zvano vakoplastiko, pri kateri se 1, 2 ali več reber izreže in na ta na-čin doseže, da zaradi tega plju-

tem njegovo stanje izboljša, se operira. Poznamo pa tudi pri-mere, ki dobijo po takih opera-cijah nepričakovano razširjenje tuberkuloze, zato damo po vsa-ki večji operaciji takoj strepto-micin in vidimo, da ta nezaže-lena motenja ne pridejo več do izraza.

Iz navedenega je razvidno,

da v tem delu padejo skupaj in se stisnejo. Dostikrat se celo iz-reže 7 do 8 reber in na ta način napravi jako obsežen kolaps pljuč.

V zadnjem času se pa kratko-malo kar izreže celotni oboleni del pljuč. To se imenuje lobec-tomija, ki se sedaj dela že z jako dobrim uspehom v Ameri-ki in pa tudi že v naših zavo-dih.

Kakor je splošno znano, upo-rabljamo od leta 1944 dalje za zdravljenje jetike streptomycin. To je snov, ki se dobi iz glivic streptomyces griseus. Prav lepi uspehi so v začetku kazali, da imamo sredstvo proti tuberku-lozi, ki bo edino zadostovalo za ozdravljenje te bolezni. Vendar se je sčasoma pokazalo, da so le še primeri, ki jih streptomi-cin ne ozdravi.

Zato se sedaj kombinira zdravljenje s streptomycinom in z eno izmed navedenih operacij. Bolnik, ki je zaradi jetike že tako oslabil, da ne bi prenesel potrebne operacije, dobi najprej streptomycin injekcijo. Ko se s

kako je napredovale operativno zdravljenje jetike, posebno se v zvezi s streptomycinom. Vendar pa je bolje, da smo budni, da jetike sploh ne dobimo ali pa da vsaj poskrbimo, da se že takoj v začetku dožene.

Naše zdravstvene oblasti, so v polni meri skrbne za to, da nam je to mogoče.

Glejmo na to, da se izvede pri zdravih cepljanje proti jeti-ki (besežiranje) in tako prepre-čimo sploh obolenje za tuberku-lozo.

Na drugi strani pa nam naše bolnišnice in zavodi s svojo naj-smotnejšo, opremo nudijo mož-nost, da se napravi takoj v za-četku diagnoza jetike in je po-tem zdravljenje veliko bolj eno-stavno.

Posebno važno za rano dia-gnozo je slikanje pljuč. Zato se sedaj, ko bo v našem okraju obvezno slikanje vseh ljudi nad 14. letom, poslužimo izredne priljubljenosti in tako koristno predvsem sebi, pa tudi bližnje-mu, da ga nevedoma ne oku-zimo.

Dr. r-

KMETIJSKI RAZGLEDI

10-letni plan poljedelstva za okraj Krško

Poljedelska proizvodnja se v bistvu od predvojne ni spremenila. Ves krški okraj je bil žrtev nemškega fašizma, t. j. preseljen v razne kraje Nemčije, kjer je bila pretežna večina izseljencev zaposlena v kmetijski proizvodnji. Okupator je v izseljenski del kmetij naselil Kočevarje, ki so obdržali poljedelsko proizvodnjo v

glavni s istimi kulturami, nekatere predele pa je okupator preoral ter sejal oljnice. Pred drugo svetovno vojno je sedanjí krški okraj bil razdeljen v dva okraja: Brežice in Krško. Če bi primerjali tedanje podatke o strukturi površine, bi lahko ugotovili z zadnje tabele naslednje:

Kultura	Stanje v ha		1952	%
	1939	%		
kmetijska površina	89.154	—	46.002	—
njive in vrtovi	18.946	—	17.615	38.2
travniki	13.675	—	15.107	33.—
pašniki	7.849	—	8.786	19.1
senožeti	437	—	438	0.9
vinogradi	3.988	—	3.390	7.3
sadovnjaki	687	—	585	1.3
gozdovi	43.470	—	42.125	—
močvirje	102	—	81	0.2

Struktura izkoriščanja poljedelskih površin se torej od predvojne ni mnogo spremenila. Način proizvodnje je ostal še nadalje isti in zaostal. Da je temu tako, vidimo iz naslednje preglednice hektarskih donosov za razdobje 1947—1952 (glej povprečni hektarski donosi).

S takšnimi povprečji ne moremo biti zadovoljni. Ta so za eno tretjino do ene polovice manjša, kakor bi morala biti. Njivske površine se izkoriščajo za 20 do 25 različnih kultur, katerim se ne more nuditi dovolj naraščajočih, ki nekaterim kulturam ne ustrezajo.

Zaradi različnih vrst zemlje, položaja in možnosti obdelave je razdeljen okraj na dva rajona:

1. Vinogradniško-sadarski in
2. živinorejski.

KAKO JE Z VODOVODOM V BREŽICAH?

(Nadaljevanje s druge strani) ni banki v Brežicah, treba je le da okraj izda odločbo, da bo banka dovolila sredstva črpati. Menimo, da so dane vse možnosti za sestavo take odločbe. Voda bo pa lahko poravnala zapadle obveznosti in montiral se drugi agregat, da res ne bodo ostali brez vode.

Naš članek ni in naj ne bo povezan s partikularističnimi otenki, ker ne mislimo izsiljevati ali celo zahtevati, želimo le, da se vodovodu Brežice pomaže in s tem uredi redna preskrba z vodo in onemogoči nameravano zvišanje vodarine, ki bi zniževala življenjski standard delovnega ljudstva.

Prizadeti

PAPEŽ NI ZADOVOLJEN S TRSTOM, TEMVEČ HOČE TUDI ISTO

Rimski papež Pij XII. se je javno pridružil italijanskim irendentističnim revendikacijam. V razgovoru s tržaškimi županom Bartolijem, ki ga je včeraj sprejel v avdienco, je Pij izrazil zadovoljstvo zaradi »radostne vesti o Trstu« ter nado, da bo sledila prav tako »radostna vest glede vse Istre«.

Ko je blagoslovil »tržaške sinove« je glavni katoliške cerkve izjavil, da misli pri tem tudi na »sinove vse Istre«.

FABJANČIĆ MILAN:

Z geološko ekipo v centralni Makedoniji

Dolgo sva hodila preden sva dosegla vrh. Vsa okolica nama je bila popolnoma nepoznana. Vas z našo bazo je že davno izginila za horizontom. Prav tako tudi brda okoli nje.

Toda čudo — ko sva na vrhu pogledala proti najinemu cilju, sva presenečena opazila, da naju od njega loči še en hrib.

Nisva se postala malodušna. Menj je na tihem postalo žal, da nisem vzel s seboj kompasa in topografsko karto, ker mi je bilo vse bolj nejasno od kod sva prišla. Le po soncu sva se še približno orientirala.

Bila sva že utrujena in žeja, toda nikjer nisva videla drevesa niti malega grmičja, a o vodi sploh ni bilo mogoče misliti. Le hrib z zanimivo geološko strukturo sva imela stalno pred očmi. To naju je hrabrilo, čeprav sva bila daleč od njega.

Spustila sva se na dno hudaurnika, kjer je bilo že senčno in se odpočivali nekaj minut. Moj tovariš je bil zamišljen.

»Naj kaj misliš?« sem ga vprašal.

»Mislim, da bi bilo najpametneje, da se vrneva.«

»Sedaj, ko sva že blizu cilja?«

»Sonce je že nizko.«

Ta razlog je bil resen. Preme-

ni sončnih žarkov so bili že precej poševni. Če bi naju zalotila noč v tej divjini, bi bilo najhuje to, da bi ostala brez prenočišča. Začele so se mi vsiljevati misli na divje orle in volkove, o katerih so mi pripovedovali rudarji. Midva pa nisva imela s seboj niti noža.

Kljub temu sva se odločila, da nadaljujemo pot.

»Ne pozabi na kladivo,« sem opozoril tovariša in tudi sam stisnil ročaj, kakor da bi se oal, da mi kladiva kdo ne iztrga iz rok. To je bilo sedaj edino orožje, če bi naju napadle divje zveri.

Splezala sva iz struge na površino in krenila dalje po pobočju. Vročina naju ni več mučila. Tudi na žejo sva pozabila.

Nenadoma sem se ustavil in pokazal s prstom proti severozahodu.

»Ali vidiš?« sem vprašal tovariša.

»To je čreda konj,« je odgovoril.

Res, v daljavi se je počasi premikala čreda konj. Tudi pastirje, ki so jih spremljali, sva opazila. Bilo je to zelo jaleč in oni naju gotovo ne bi mogli videti, tudi če bi jim dajala znamenja. Zato sva nekaj časa

zeljsko: sadarski: Podsreda. V vseh 26 občinah se poljedelska površina ne bo zmanjšala, pač pa se bo poljedelska proizvodnja usmerila na proizvodnjo krmnih rastlin. S tem bo koristila živinoreji in dvigu poljedelske proizvodnje zaradi večjih pridelkov na 1 ha površine. Pri določanju, katere krmne rastline pridejo v poštev, pa bodo določali razen vrste zemlje še ostali rastni in razvojni pogoji.

Da bi poljedelsko proizvodnjo mogli dvigniti iz sedanje zaostale proizvodnje in saldo kvalitete blaga, so potrebne sledeče mere:

1. uvesti 6-letni travo-poljni kolobar,
2. humifikacija poljedelskih površin,
3. peskanje,
4. semenska služba,
5. mehanizacija kmetijskih obratov,
6. povečati uporabo umetnih gnojil.

(Dalje prihodnjic)

Omejitve sečnje v gozdovih

Marsikateri posestnik, ki je prošil za sečno dovoljenje, je začudilo, ko je dobil sečno dovoljenje v roke, da mu ni bila dovoljena tolika količina za posek, kakor je zaprosil. Mnogi so pri tem tudi stresali jezo na gozdarja in oblast čes, kako je to mogoče: »Plačujem davek od gozda, gozd je moj, sam znam gospodariti z gozdom, mene ne bo nihče učil, kako je treba odkazovati itd.

Res je, da so posamezniki, ki so pa zelo redki, očuvali gozdove, ni pa še s tem rečeno, da so z njimi pravilno gospodarili, da so jih pravilno negovali in pomlajevali, da bi dali še več. Na žalost je pa še bolj res, da je večina posestnikov dovela gozdove v tako stanje, da danes nimajo niti tretjine one zaloge, ki bi jo sicer morali imeti, če bi hoteli dobivati iz njih, kar največ lahko zemlja da. Trenutni lastniki teh tisočev drobnih gozdnih parcel morda res niso krivi takemu stanju gozdov, vendar to jih ne odveče dolžnosti, da se danes ne bi pokoravali strokovnim navodilom in zahtevam gozdarskih oblastnih organov.

Kakor ne more imeti uspeha oni poljedelec, ki se bavi z vsemi panogami, od čebelarstva, svinjereje, do vrtnarstva in kletarstva, tako tudi ne more oni, ki se hoče baviti z gozdarstvom, še poleg vsega ostalega posvečati gozdu dovolj skrbi. V današnji dobi zahteva vsaka stroka ozko specializirano človeka, ki se poglobi v vse malenkosti svoje panoge. Dokler ne bo gospodaril z vrtom vrtnar, z živino živinorejec, z vinogradom vinogradnik, z gozdom gozdar itd., tako dolgo ni pričakovati boljših ekonomskih razmer pri kmečkem stanu in tako dolgo se bo gospodarsko stanje naših kmetov slabšalo. Pri tem ne pomaga nobeno tarnanje in izgovori na sušo, mrz, točo, davke.

Raznih špekulacij na račun gozda, kot na primer posek gozda do okraja, da bi za dobljeni denar kupil njivo ali ga vložil

v trgovino, sezidal hišo ali kozolet, je enkrat za vselej konec. Vsako drevo za posek odkaže gozdar, ki ne sme biti pod nobenim vplivom lastnika, ki potrebuje to ali ono in ga ne briga, vzgoja gozda. Nimamo še sicer dovolj strokovnega kadra s prakso, ki bi bil v stanju vršiti strokovno popolna odkazila, toda iz šol že prihajajo izučeni in teoretsko podkovani gozdarji, ki bodo po svoji daljši praksi sposobni vršiti čez nekaj let strokovno pravilna odkazila. Eno pa že danes držijo odkazila, ki ga izvrši gozdar, onemogoči brezvestnežu nadaljnje uničevanje in zmanjševanje zalog ter enakomerno izkoriščanje lesa po celji površini, ne pa samo blizu ceste. Odkazilo lesa je tudi ob enem kontrola izvršitve sečnje, kakor je v sečnem dovoljenju predpisano. Pri izdaji sečnega dovoljenja pa se upošteva celotna površina gozda, ki jo poseduje posestnik, ter je količina odvzeta od prirastka po površini ter kakovosti samega sestaja. Tudi če ima kdo zrel gozd, ga mora izkoristiti smotrno, ker je vsako leto treba lesa. Koliko, kje in kdaj bo pa mogoče sekati v kmečkem gozdu, bomo pa mogli točneje vedeti šele, ko bodo tudi kmečki gozdovi urejeni, kot so državni.

Večkrat se tuje prigovor od strani nepoučenih posestnikov: Gozd je moj in privatna lastnina je zajamčena. Gozdovi rastejo od mladosti do starosti sto in še več let in nima pravice izkoristiti jih en rod, ker so lastnina treh rodov. Razen tega so tako važni za podnebje in gospodarstvo vse države, da jih je država vzela pod svoje posebno nadzorstvo. Nov zakon o gozdovih, sprejet na skupščini LRS v Ljubljani dne 30. junija, nam pove: Vsi gozdovi v Ljudski republiki Sloveniji so zaradi splošnega pomena, ne glede na lastnika, namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države.

Ing. Setine Anton

TRST. Fašistične tolpe so včeraj napadle sprevod srednješolskih mladincev in mladink, ki so s tržaškimi zastavami v rokah demonstrirale po tržaških ulicah proti priključitvi Trsta Italiji, ter jih je pretepati s palicami in pestmi. Policija je prišla na kraj dogodka šele pol ure pozneje, vendar je zaščitila fašiste, med tem ko je mladince, čeprav so demonstracije že minule, razganjala.

Dan pred tem so fašistični zlikovci demolirali prostore našega trgovskega predstavništva. Četudi je bila policija o zločinu takoj obveščena, se ji nikamor mudilo. Zato pa je o dogodku samem izdala poročilo, ki se v resnici bere kot navadna kronika, v katerem izenačuje fašistične pretepeče z dostojnimi demonstranti-proti-aneksionisti.

V vsako hišo „Posavski tednik“

„Posavski tednik“

uprava

Krško

Novice in dopisi iz naših krajev

IZ BREŽIC

Skupen grob padlih partizanov. Ob letošnjem urejanju mestnega pokopališča spričo bližnjega praznika mrtvih bo svet za urbanizem v sodelovanju s komunalno uredil tudi skupen grob padlih partizanov po načrtih novega mestnega gradbenega tehnika Ante Sambarke, ki ima v tem pogledu že velike izkušnje iz Varaždina. Znano je, da je varaždinsko pokopališče zaradi svoje estetske zunanosti predmet velikega zanimanja domačinov in inozemcev.

Za novo osnovno šolo je mestni občinski ljudski odbor rezerviral na Hrastincu primerno stavbeno parcelo, ki jo prevzame osnovna šola za zdaj kot šolski vrt, ki ga bodo obdelovali učenci.

Oleptevanju javnih poslopij v našem mestu se je sedaj pridružil tudi železnica, ki je popolnoma prenovila zunanost kolodvora. Opuščen je bila dolgočasna in neprijetna umazana površina barva, ki jo je nadomestilo prijazno svetlorumeno lice.

Končno dobimo javno stranice. Mestni občinski ljudski odbor je odredil, da se takoj prične z deli na ureditvi prvega javnega stranišča, ki bo zgrajeno sredi mesta nasproti pošte pod pisarno Slovenija avtoprometa.

SEVNICA

V torek zvečer se je zbralo v Sevnici več kot 120 ljudi na predvolilnem zborovanju. Obiskal nas je tudi tov. Živko Bernot, član Glavnega odbora zadrzne zveze Slovenije, ki je v svojem govoru orisal položaj okoli Trsta, ki danes vzbuja ne le pri nas, temveč v svetu sploh, veliko pozornost. Osvetlil je naš gospodarski in družbeni razvoj v zadnjih letih, se malo več zadržal na problemih našega kmetijstva in perspektivah razvoja na predstojčih volitvah itd. Po referatu tov. Bernota je bil v diskusiji iznešen predlog, da bi na zboru volivcev, ki bodo v nedeljo, kandidirali za zveznega poslance, tov. Živka Bernota, za republiko pa tov. Rudija Mejaka, direktorja Kopitarne Sevnica, in tov. Karla Struklja, urednika »Posavskega tednika«.

O načinu kandidiranja in še nekaterih pomembnih novostih sedaj veljavnega predvolilnega zakona o volitvah in odpoklicu,

pravicah in dolžnostih ljudskih poslancev, je diskutiral tovariš Strukelj, ki je med drugim poudaril, da morajo biti kandidati, ki jih bodo sprejemali v nedeljo zbori volivcev, izraz zaupanja volivcev, ki ga imajo do te ali one osebe, ljudje, ki bodo imeli pred seboj ne samo probleme dotičnega kraja, temveč celotne Slovenije oziroma okraja, da bi se o kandidatih kakor drugod tudi v sevniki občini moralo že mnogo poprej diskutirati.

BIZELJSKO

V soboto, dne 10. t. m. ob 7. uri zvečer, se je na predvolilnem zborovanju v zadrznem domu zbralo preko 250 ljudi. Prišli so tudi iz sosednjih občin Bistrice in Pišec. O predstojčih volitvah, o Trstu in drugih vprašanjih je govoril tov. Lojze Mlakar, sekretar OK ZKS Krško, ki so ga nato predlagali za kandidata v zvezno ljudsko skupščino.

Gašenje v raznih primerih

KLETNI POŽAR

Ugotovi: Kaj gori in kaj je v kleti; kakšen je strop. Nevarnosti: Zublji, eksplozije (če je bencin in pod.), dušljivi plini! Smernice: Če le moreš, napadi od znotraj. Izjema: nevarnost eksplozije, slab strop (redko) in gost dim (če ni dovoljne zaščite). Odprti okna na stopnišču, prodiraj globoko sklonjen s hrbtnim naprej (po stopnicah), v kleti se plaz pri tleh. Uporablaj le varnostne ali električne svetilke, hišne električne razsvetljave ne vklopi. Olajšaj delo napadalcev z izdatnim zračenjem (odprti kletna okna). Leglo se najhitreje ugotovi, če se prisluškuje po prasketanju ognja ali če se brizga voda po sikanju. Obokanega stropa ne obiljavaj z vodo, pač pa lesenega. Tleče in žareče predmete je najbolje znesti na prosto in tam pogasiti. Preglej zgoraj ležeče prostore, zlasti še, če je strop lesen.

Kadar notranjega napada ni mogoče izvesti, brizgamo skozi okno ali pa zademo vse odprtine, da se ogenj zadušil. Posebno moramo biti previdni, če so v kleti vnetljive tekočine, ker lahko nastane eksplozija pri zračenju.

POŽAR V PRITLIČJU

Kadar pridemo dovolj hitro in če ni v prostorih lahko vnetljivih tekočin, ne bo gašenje delalo težko.

Ugotovi, ali so v ogroženih prostorih še ljudje in ali grozi nevarnost prostorom v višjem nadstropju?

Smernice: Upoštevaj vsa splošna navodila. Če gori le v enem prostoru, prepreči na vsak način širjenje v sosednji (oblijavaj vrata). V zadimljeni sobi odprti zgornja okenska krila in skušaj pogasiti ogenj s čim manj vode. Pri večjih požarih pazi na strop (nevarnost rušenja in padanja pohištva) in brani višje nadstropje. Po končanem gašenju je treba skrbno pregledati pod in strop. Pri požarih vmesnih lesenih sten, moraš izsekati vse tleče deske in tramice in dobro pregledati vso okolico.

POŽAR V PODU

Požari v podu, stropu ali stenah nastanejo navadno od slabega zgrajenega dimnika ali peči, včasih tudi od kratkega stika električne napeljave. Večkrat tlijo trami po več ur ali celo dni, ne da bi žarjenje opazili, šele pozneje se prične iz razpok kaditi. Če se požar kmalu odkrije, ni nevaren, sčasoma pa preti večja nevarnost.

Preden kaj ukrenemo, moramo poiskati leglo. Ne sme nas motiti dim, ki uhaja nač tam, kjer je odprtina — včasih več

metrov daleč. Pomagamo si z roko in otipavamo tla in stene. Če občutimo toplo mesto, pripravimo brizgalnico z vedrom in previdno izsekamo desko (še boljše so električne krožne žage, ki napravijo tudi na parketu najmanjšo škodo) ter jo dvignemo. Navadno izvigne iz odprtine plamen. Tleče dele trama oblijemo s tankim močnim curkom, nato pa še izsekamo s sekirico. Včasih moramo delno porušiti tudi peč ali štedilnik. Kjer naglica ni potrebna, izvršimo vse previdno in skrbno, da napravimo čim manjš škodo.

V lesenih stenah, pa tudi v podu, ugotovimo leglo večkrat tudi s trkanjem, ker se zvok razlikuje od običajnega.

Preden zapustimo požarišče, moramo dobro preiskati ves pod oziroma stene.

POŽAR V GORNJIH PROSTORIH

Ugotovi, ali so v nevarnosti ljudje, kje gori, kako daleč se je požar razširil in kateri prostori so najbolj ogroženi!

Nevarnosti: Zrušenje, dim. Smernice: Poleg splošnih smernic se taktično postopa takole: Če le ni prevelike nevarnosti za zrušenje, napadi od znotraj, in sicer od spodaj po stopnicah ali po lestvi, ki jo pa vedno prislonimo eno nadstropje nižje. Če vodovod spelje po stopnicah, po lestvi ali pa skozi okno (obesiti!). Če je na razpolago več desetlin, lahko napade druga skupina požar še od zgoraj in zavezji širjenje na podstrešje. Ta akcija pa zahteva skrajno opreznost in jo izvedemo po lestvi. Skrbno paziti, da bo umik mogoč! Pri navzkrižnem vršenju se obe skupini ne smeta druga drugo obrizgavati.

POŽAR NA PODSTREŠJU

Podstrešni požari so navadno hudi, ker se hitro širijo. Ostrešje je leseno in dobro izsušeno, poleg tega pa se je zopet razpasla navađa, da zatrapajo stanovalci na podstrešju navlako, ki je lahko vnetljiva. V vojnem času je bilo v tem primeru zaradi predpisov precej boljše, potrebno bi bilo, da se tudi sedaj odvrta nevarnost z izpraznitvijo podstrešja.

Ugotovi, ali so ogroženi ljudje, kaj gori, ali je nevarno, da se požar razširi na sosednja poslopja (požarni zidovi) ali na spodnje prostore?

Nevarnosti: Zublji, prašne eksplozije, zrušenje ostrešja, padajoča opeka.

Kjer koli opaziš pomanjkljivosti, ki ogrožajo požarno varnost, jih moraš odpraviti ali sam ali pa opozoriti nanje odgovorne osebe.

Naročam »POSAVSKI TEDNIK« z dnem _____

1953 in mi ga pošiljajte vse do pismene odpovedi.

Naročnino din _____ Vam nakažem po poštni položnici na Vaš čekovni račun pri NB 615-T-145.

(Podpis)

Ciljivo izpisan naslov:

Kraj _____ Štev. _____

Pošta _____

NEKAJ DROBNIH NASVETOV

Kako čistimo sveže madeže?

- Od krvi:**
Platnene tkanine speremo z mlačno vodo, volnene v topli vodi, ki smo ji dodali raztopljene soli, svilene pa lahko pazljivo brišemo z mehko krpicco, namočeno v alkoholu.
- Od smole:**
S krpicco, namočeno v alkoholu.
- Od masti itd.:**
Operemo v mlačni milnici, ali s krpicco, namočeno v alkoholu.
- Od trave in drugih zelišč:**
Platno in drugo volneno blago speremo v vreli vodi, druge tkanine čistimo pazljivo z milnico, ki smo ji dodali malo sode ali z vodo, ki smo ji dodali malo salmiaka.
- Od oljnatih barv in laka:**
Platno z bencinom in nato izperemo v vreli vodi, volnene tkanine pa s terpentinom. Svilo čistimo z bencinom ali etrom.
- Od vodenih barv:**
Z milom in vročo vodo.
- Od anilinskih barv:**
Z milnatim spirantom.
- Od kave:**
Najprej s slano vodo, nato pa izperemo v čisti, mrzli vodi.
- Od čokolade in kakaa:**
Z vodo, ki smo ji dodali nekaj kapljic salmiaka.
- Od apana:**
Platno in volnene tkanine operemo v čisti vodi, ostale tkanine z razredčenim kisom (1 žlica kisa na 2 žlički vode) ali pa z razredčeno limonino kislino.
- Od tobaka:**
Operemo z alkoholom, nato pa s čisto vodo.
- Od črnila:**
Z milnim spirantom ali razredčeno solno kislino, nato pa dobro izperemo z milom in vodo.
- Od črne vina:**
Takoj posuti madež s soljo, nato pa takoj izprati z mlačno vodo.
- Od sadja:**
Čistimo z limoninim sokom ali zlijemo na madež vrelo vodo, ko smo blago, kjer je madež, napelj nad odprtino lonca.

Ali si že naročil

„Posavski tednik“

Fizkultura in šport

Sigurna zmaga „Partizana“ Krško v Sevnici 4:2 (4:1)

V nedeljo 11. oktobra je bila odigrana prvenstvena nogometna tekma med Partizanom Krško in Sevnico v Sevnici.

Za tekmo so se precej zanimali. Domačini so pričakovali zmago svojih gostov, ki so prekrili žak in takoj v začetku v presledku 14 minut zabili presenečeni obrambi 4 gole. Že je kazalo, da bodo domačini doživeli katastrofalni poraz. Več strelavosti ni bilo, čeprav so bili v rokah dobrega vratarja, kar ne moremo reči za prvih 20 minut. V drugem polčasu se je močno popravil ter so bili dolgi predložki napada gostov v 16 minut njihov siguren plen. Domačini so iz malo preostrih dosojenih 11-metrov znižali rezultat na 4:1 ter v drugem polčasu iz prostega strela na 4:2 in je bil s tem postavljen končni rezultat te res lepe in živahne tekme. Sodnik iz Trbovlj je sodil z napakami, oškodoval je tako

goste kot domačine v presoji offside. Gole so dali za Krško Mlakar 2 in Bizjak T. 2, a za Sevnico oba Tihole, ki je bil poleg vratarja najboljši mož, na igrišču.

Pr. Krškem so igrali vsi dobro in borbeno; samo tako naprej in ne bo nepotrebnih porazov kakor do sedaj.

V Hrastniku je odigralo moštvo Partizana iz Senovega prvenstveno tekmo s tamkajšnjim Bratstvom in odločilo tekmo 4:2 v svojo korist. To je vsekakor lep uspeh Senovega.

V nedeljo 18. oktobra bo na stadionu Matije Gubca okrajno atletsko prvenstvo posameznikov.

Nastopili bodo vsi prvaki vseh društev krškega okraja. Začetek tekmovalja bo ob 10. uri dopoldne. Pridite in videli boste vse najboljše atlete na startu.

Boštanj je svečano proslavil svoj prvi občinski praznik

Po daljših pripravah in prizadevanju občinskega ljudskega odbora, množičnih organizacij in šole je prebivalstvo občine Boštanj v nedeljo, dne 11. t. m., svečano proslavilo svoj prvi občinski praznik.

Zgodaj zjutraj so se na dobro urejenem razstavnem prostoru začeli zbirati živinorejci, ki so prignali nič manj kot 60 glav

gram. Podpredsednik občinskega ljudskega odbora tov. Škerget je imel slavnostni govor, v katerem je prikazal Boštanj v luči zgodovine, njen gospodarski in kulturni razvoj skozi desetletja kakor tudi položaj med NOB, ko je bilo prebivalstvo boštanske občine v glavnem izseljeno v Nemčijo, kjer je pustilo življenje 52 ljudi.

goveje živine, največ rodovniških krav, nekaj plemenskih telic in plemenjakov. Živino je ocenjevala komisija, v kateri je sodeloval kot gost ing. Janez Oblak, živinorejski strokovnjak iz trboveljskega okraja.

Kakovost razstavljenih živine je presenetila ne samo občinske valce iz drugih krajev, temveč tudi domačine, saj je le ob taki priložnosti edina priložnost primerjati zbrano najboljšo živino. Komisija je opravila ocenjevanje v zadovoljstvo vseh prisotnih živinorejcev, ing. Oblak pa je ob zaključku v nagovoru prikazal važnost vodenja rodovniške organizirane odbire in potrebo molzne kontrole, kar so poslušalci sprejeli z velikim odobravanjem.

Zivinorejcem je bilo razdeljeno v skupnem znesku 60.000 din nagrad, še več pa je premovalanje pomenilo za poživitev dela živinorejskega odseka.

Ob 10. uri dopoldne je imel občinski ljudski odbor slavnostno sejo.

Ob 13. uri je gasilska četa pripravila gasilske vaje, kmalu za tem pa se je pričela pred zadržanim domom zbirati množica ljudi, ki je ob 14. uri krenila proti pokopališču k spomeniku padlim partizanom za osvoboditev Boštanja. Njim se je pridružil pionirski odred s puškami, prispele sta gasilske pevski zbor in mladinski pevski zbor »Svoboda« iz Sevnice, gasilska četa iz Boštanja ter godba na pihala iz Senovega.

Na pokopališču pred spomenikom je moški pevski zbor pod vodstvom tov. Kerenciča zapel žalostinko »Bazovica«, godba pa je zaigrala himno, nakar je imel tov. Ciril Medved, predsednik občinskega odbora ZB, kratek nagovor in odkril spomenik. Za njim so nastopili 3 recitatorji, častna četa pa je izstrelila salvo.

V imenu občinskega ljudskega odbora in množičnih organizacij so na grob položili več vencev.

Ob 15.30 se je pričel v zasednem domu bogat kulturni pro-

gram. O tržaškem vprašanju je spregovoril nekaj besed član OO SZDL, nakar je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri se ostra obsoja angloameriško spletkarjenje z našim ozemljem.

V kulturnem programu so sodelovali: mladinski pevski zbor »Svoboda« iz Sevnice, gasilske pevski zbor iz Sevnice, pionirski zbor iz Boštanja, mladinska in pionirska organizacija iz Boštanja itd., ki so spetjem, recitacijami, ples in raznimi simboličnimi slikami prav lepo zabavali nabito polno dvorano.

Mračilo se je že, ko je predsednik občinskega ljudskega odbora tov. Zakrajšek zaključil pester kulturni spored kot sestavni del občinskega praznika, se zahvalil vsem organizacijam in društvom ter učitelstvu za sodelovanje in zaželel, da bi bil ta dan, ki so ga izbrali za stalni ljudski praznik, vedno tako množično obiskan in svečano praznovan, kakor je bil to pot.

Za tem se je pričel zabavni del občinskega praznika.

Kino Brežice

17. in 18. oktobra 1953 premiera ameriške barvne cowbojke »Pošta postaja«. FN 34. Tyrone Power in Susan Hayward.

19. in 21. oktobra 1953 premiera ameriškega filma »Naloga broda Magra Kvindes«. Dana Andrews in Carla Balanda.

22. in 24. oktobra 1953 premiera ameriškega pustolovskega filma »Zločin v Nevadi«. Jane Russell in Victor Mature.

25. oktobra 1953. Na splošno željo predvajamo reprizo preslane ljubzenske drame »Plesala je samo eno poletje«. Ulla Jacobson in Folke Sundquist. Švedski film.

V soboto 24. oktobra, ob 8. uri zaključena predstava za višje razrede brežiške gimnazije.

Kino Sevnica

16. do 18. oktobra 1953 mehniški film »En dan življenja«.

Pepce

pripoveduje...

Letošnja pezeba je povzročila nemalo zaskrbljenost ne samo med vinskih bratov, temveč tudi ostalim prijateljem ruine kapljice, ki jo srkajo samo po potrebi. Da odpomorejo temu zlu, je KZ v Brestanici naročila več vagonov grozdja iz Srbije. Nekdo je celo trdil, da srbsko grozdje in slovenska voda da odličnega bizeljčana. Koliko je to res, ne vem. Človek bi mislil, da bodo cene grozdja, ki ga je prodajala odnosno ga še prodaja KZ za vse zemljane enake, vendar to ni tako. Tisti, ki naroče večje količine grozdja, to pomeni, tisti, ki imajo kaj več pod palcem, lahko dobe grozdje po 35 do 36 din kg. Res je pa tudi, da morajo prevzeti grozdje pri vagonu. Ostali potrošniki pa, ki si zažele zobati sladko srbsko grozdje, ga pa morajo plačevati v prodajalni KZ po 40 din kg. Na vprašanje, od kod in zakaj taka razlika v ceni, je knjigovodja KZ odgovoril, da je cena grozdja, ki se prodaja v trgovini zato višja, ker so vkalkulirani stroški prevoza od vagona do prodajalne. Praktično to pomeni, da stane prevoz 500 kg grozdja s postaje Brestanica do 300 metrov oddaljene prodajalne KZ 2500 dinarjev. Trditve o tako visokih prevoznih stroških je po mojem mnenju obrekovanje prevoznikov, kajti pripravljen sem, da kljub vsem kalkulacijam ne dobiče v Brestanici prevoznika, ki bi bil tako nesramen, da bi računal za prevoz 500 kg na 300 metrov dolgi poti 2500 dinarjev. Ali ne diši to malo po špekulaciji na račun malih potrošnikov?

Nedavno sem se oglasil v Brežicah in, ker sem bil lačen, sem stopil v kavarno; pripomniti moram namreč, da sem izredno ljubitelj hrenovk. Naročil sem si dva para hrenovk.

Hrenovke sem zaužil z velikim užitkom in zadovoljstvom. Ko sem spravil obe pod streho, sem poklical natakario ter jo prosil za račun. Ona mi kratko odgovori: »Dva para hrenovk 110, dve žemlji 10 din, skupaj 120 dinarjev.« Mislim, da sem napak slišal, zato sem jo ponovno vprašal, po čem so hrenovke pri njih, nakar mi odgovori: »Po 55 din par.« Na to ji nisem hotel ničesar več odgovoriti, ker vem: če bi jo vprašal, kakaj so tako visoke cene hrenovkam, ko vendar vem, da gre na 1 kg približno 15 do 16 hrenovk, odvisno je pač od njihove debelosti, a jih stanejo 300 dinarjev, oni jih prodajajo po 880 dinarjev, bi mi odgovorila, da je pač taka kalkulacija. Tako nam ta nesrečna kalkulacija pije kri, povzroča jezo, sive lase in prazni naše mošnjičke. Upam pa, da bom vendar še

doživel čas, ko ne bo več kalkulacija tako globoko posegala v naše žepce.

Ko sem se zadnjič vračal v Krško, sem srečal otroka, ki se je pretresljivo jokal. Vsi pomirljivi poskusi so bili zaman. Sčasoma se je okrog njega zbralo precej ljudi in skušalo izvedeti vzrok otrokovega jokanja. Ko je pretečel že precej solza, se je fantek le oju-načil in na vprašanje, zakaj joče, odgovoril: »Muce so mi pobegnile, šel sem jih iskat, a jih ne morem nikjer najti. Imel sem jih pa tako rad, ker sem se vedno z njimi igral.« Vsi smo se oddahnili, mislili smo pač, da je kaj hujšega. Nato se nekdo iz množice oglasi in pravi: »Saj to ni vendar nič čudnega in je povsem naravna posledica sklepa ameriške in angleške vlade o dodelitvi STO Italijanom. Mačke so menda to zavohale, in ker je bojevitost slavne italijanske vojne do mačk splošno znana, so se zdale in jo pravčasno popihale, da ne bi prišle italijanskim mačkarjem v roke.« Mačke so menda instinktivno čutile, da jim grozi nevarnost, zato so jo pač pobrisale, — kam, nihče ne ve. Verjetno pa, da so se te mačke skotile šele po osvoboditvi. Če bi bile starejše, bi gotovo ne zbežale, kajti mačke v Sloveniji so imele priložnost videti in občudovati tekmovalne zmoglosti italijanskih funakov, ko so kazali pete pred partizanskimi puškami.

Pozdravlja Vas

Pepce.

Mali oglasi

Dne 19. 9. 1953 sem v smeri Brežice — Zupelevec — Bizeljsko od 14. do 16. ure izgubil kovček v vrednosti 30.000 din. — Pošten najditelj naj ga proti nagradi vrne na naslov: poročnik Alojz Stermecki, Drenovec 50, Bizeljsko.

SEJMI

v okraju Krško

19. oktobra v Podredu.
19. oktobra v Krškem.
21. oktobra v Bistrici ob Sotli.
21. oktobra v Sevnici.

v okraju Klanjec

19. oktobra v Luki.

v okraju Trbovlje

17. oktobra v Luki pri Zidanem mostu.
17. oktobra v Trbovljah.
21. oktobra v Izlakah.

v MLO Celje

21. oktobra v Celju (Urškin sejmi).

Dobrica Cosić:

DALEČ JE SONCE...

»Pa če umrem, ni mi žal...« je jokalo dekle in se obračalo k Pavletu in Djurdju.

»Ej, ne boš, hčerka! Jaz sem te rodila in vzredila pa te bom tudi ubila! Bolje je, da ne živiš, ko si takšna!«

»Povej, kam je odšel mož... Govori, sicer te bom zdaj, zdaj...« Pavle ni kričal, toda glas mu je od srda drhtel.

»Kar daj, na, kar hočeš...«

»Zveži, jol!« je Pavle zakričal Djurdju.

Dekle je še močneje zajokalo, babica pa je zatulila:

»Ej, ljubi bog, kakšen črn božič!... Kaj mi bo na božič uničen dom.«

Djurdje se je vrnil s konopcem in zgrabil ženo za roke. Poskušala se mu je izmakniti, a je pritekel Sima, ki je žmrlil pri vratih in opazoval, kaj se dogaja, pa sta ji naglo zvezala roke.

»Sima, vzemi puško in jo strazi! Vedite, če nas bo izdal, vam bomo zažgali hišo!« je Pavle dejal ženi, ki ga je strmo in drizno gledala naravnost v oči.

»Tovariši, vzemite me s seboj!« je kričnilo dekle.

Pavle je odšel in stopil v sobo k partizanom. Rekel jim je, naj bodo pripravljeni, in se

vrnil v hišo k drugemu vodu, kjer je bil štab. To je bila hiša sekretarja skojevskega aktivna v vasi, ki je bil organiziral obveščevalno službo in jim vsako uro poročal, kaj se dogaja v vasi.

Kmalu, skoraj hkrati, so se vrnil Vuk, Nikola in Stanko. Vsi trije so uspešno opravili nalogo, a so pri tem izgubili dva tovariša. Pavle je povedal Vuku o tajnikovem begu in izrazil strah, da jih bodo četniki napadli, kakor hitro se bo zdanilo. Vuk je bil mračen in nerazpoložen in mu je dejal, da po nocojšnjih dogodkih ne verjame v to, ter je legel spat, ne da bi bil Pavletu črnil besedo o svoji ženi.

Tik pred svitlom je prispel tudi Maksim s poslednjo skupino partizanov. Pavle je ukazal, naj pošljejo patrulje daleč v gozd, poklical skojevca iz hiše in mu dejal, naj takoj organizira obveščevalno službo iz okoliških vasi in previdno opazuje gibanje četnikov.

»Ze od zgodnjega jutra so od vasi dirjali konjeniki, kmetje iz tako imenovane četniške »vaskne straže« in raznašali vest, da so partizani prešli Moravo, uničili tri četniške štabe, ubili nekaj komandantov, zažgali tri

občine in potrgali telefonske in brzojavne linije po vsem okraju. Kurirji in konjeniki so s penamj zalivali rejene bogatinske vrance, ki so jih sicer vpregali samo v kolesarje in kočije, panično javljali vest o prihodu partizanov, zviševali njihovo število od štirideset na sto, od sto na dve sto, tri sto...

Glas o partizanih je drvel in se širil po moravskih vaseh hitreje od konjenikov, prodiral v Levač, in nista minili niti dve uri, ko so že vse vasi v dveh okrajih in še naprej vedele, da so partizani nekje tu, v njihovi bližini, v sosednji ali morda prav v njihovi vasi, kdo ve, v čigavi hiši, morda v sosedovi, morda v vinogradih na rebri, v kolbi, v gozdnatih... Kmetje so se klicali preko plotov prestrašeno ali veselo javljali vest, pripovedovali, da so partizani nocoj poklali nad sto četnikov, zasedli progo, da so sami mladi fantje, vsi šolanj in študentje, da jim poveljuje neka učiteljica, imenovana Boginja. Nekateri so pripovedovali, da so v tej in tej vasi zažgali cerkev, obesili popa na zvonik, da so to sami ustaši, ki so bili prešli Drino in koljejo Srbe prav od otroka v zibelki pa do starca.

Drugi so pripovedovali, da so to dobri ljudje, da ne pijejo in nikomur ne store nič žalega. Zlasti so poudarjali to, da ničesar ne jemljejo, da jedo samo koruzni kruh in močnik, ki ju plačajo. Vsi so pripovedovali tako podrobno, kakor da so jih bili videli, in jih opisovali, kakor da so z njimi živeli.

Četniki so bežali iz vasi. Zgodaj zjutraj že ni bilo nikogar več na občinah: predsedniki, tajniki in blaginjski so odvekli arhiv in ga skrivali po hodnikih in podstrešjih, sami pa bežali pred četniki, nekam dalje, ne da bi sami vedeli, kje bi se ustavili. Nekateri so na vso sapo tekli v mesto in še tja prišli, kajti v mesto in tja prišli zapirali kavarnice, trgovci prodajalne, popi so naglo dokončali jutranje božične obrede in se prvi kakor drugi poskrili v revne hiše, k vdomam z mnogo otroki. Kmetke straže so zakopavale puške in bombe v tuje seno in slamo.

Strah in veselje obenem. Drugo poleg drugega, sta vzplamevala po vaseh, jih praznila in umirjala. Okrog osme ure so bile ulice prazne. Samo tu pa tam je čez slivnjake in dvorišča brezglavo stekel s puško pod suknjo kak zaostali četnik.

Po vseh vaseh so vsak hip pričakovali prihoda partizanov. Bilo je slišati, da so v sosednji vasi, da so že zavili proti njihovi, nekdo je videl patruljo, nekdo celo kolono, nekdo pa, da so že prispeli do občine, so-

je in prodajalne. Takoj za tem je završalo, da prihajajo Nemci s tanki, partizani pa se vkopavajo in pripravljajo na boj. Vasi bodo požgane... od kod jih je hudič prinesel prav v njihovo vas...

To je trajalo skoraj pol dneva, nato pa so se do zob obojeni četniški komandanti vračali v vasi, ukazovali, naj bi jejo v bobne in šolske in cerkvene zvonove ter razglašajo splošno mobilizacijo pod grožnjo smrtni kazni. Prestrašeni kmetje so se zbirali neradi in v majhnem številu, potem pa so jih nagnali, da so hodili po vaseh od hiše do hiše in pobirali vse moške od dvajsetih do štiridesetih let. Iz hiš so prihajale žene in na vprašanje, kje so možje, odgovarjale, da so že včeraj odšli na obisk v goste v drugo vas ali pa da so nocoj pred jutrom nekam pobegnili, kakor hitro so zaslišali streljanje. Komandanti so kljub temu nabrali nekaj kmetov. Nekateri so zahtevali, da ne bi šli nikamor iz vasi, temveč da ostanejo tu in branijo vas; pogumnejši so se upirali: kdo se bo z golimi rokami bil z njimi, ki so oboženi z mitraljezi in metali min. Komandanti so razdeljevali puške, bojevitost in ogorčenje grozili partizanom, kričali, da bodo po vsem tem v partizanskih hišah poklali otroke v zibelkah. Okrog nabranih kmetov, ki so se pripravljali, da bodo odšli v vas ali gozd, kjer bi se morali pridružiti dru-

gim bataljonem in brigadam, so se zbirali otroci in žene, jim prinášali malhe s pečenko in božično pogačo, steklenice in vojaške čutarice, ki so jih bili dobili ob kapitulaciji, s črnim vinom in močnim žganjem. Kmetje so psovali, grozili; nekateri so prepevali, poljubljali otroke, se nežno ali osorno poslavljali od žena in jim klicali, naj dobro pazijo na otroke. Nekateri so rotili tiste, ki zaradi kdo ve česa niso šli v boj: če padejo, naj oni skrbijo za njihovo dom in otroke, svojim domačinom pa pravili, kaj in koliko jim kdo dolguje.

Med tistimi, ki so odhajali, se je govorilo, da bajejo partizani kot Arnavti: naravnost v čelo in da hodi njihov komandant — »Boginja« z mitraljezom in poje:

Nosim kapo na tri roge, proti bogu vodim vojske!

Konjeniki-kurirji so še vedno nekam dirjali. Goste, črne kolone kmetov, od katerih je bila večina brez pušk, so se zlivale v namišljene bataljone in brigade; pričakovali so jih bradat četniki z dolgimi lasmi, strogi, mrki in oboroženi z angleškimi brzostrelkami, noži in parabeli, katerih tuljave so visele na zelenih vrvcih od angleških padal. Hkrati s »četami« so na zbornem mestu prihajali tudi kamioni, polni nedidečev, nemških pušk in zabojev streliva.

(Nadaljevanje sledi)